1855. TWEE EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 41.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer **COURANT** geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 1.85, buiten Assen franco per post *f* 2,00.

WOENSDAG 23 MEI.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

SCHIJFSCHIETERIJ.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der gemeente Assen,

Gelet hebbende op de kennisgeving van den Kapitein Garnizoenskommandant alhier in dato heden,

doen te weten:

dat de oefeningen der hier garnizoen houdende Militairen, in het schieten naar den schijf, weder zullen aanvangen Vrijdag den 25 dezer maand, om vervolgens telken Dingsdag en Vrijdag te worden voortgezet.

Die excercitien zullen plaats hebben op het Loonerveld en wel het gedeelte, gelegen oostwaarts van den weg van Steendijk naar Loon.

De schotlijn vangt aan op 100 ellen afstand van dien weg en loopt oostwaarts naar de zijde van het Duurserdiep.

Geschiedende hiervan aankondiging, opdat ieder zich wachten kan voor het terrein, dat door de kogels wordt bestreken.

ASSEN, den 21 Mei 1855.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Burgemesster, H. J. OOSTING,
De Secretaris, KIJMMELL.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

21 *Mei.*

Hoe is het nu met de Oostersche kwestie?

Dat weet bijkans niemand, en het is inderdaad de vraag, of de strijdvoerende, de bemiddelende en raadgevende partijen dat zelve wel weten.

Maar de opinie van velen is: *vrede!*

Waarom?

Ja, dat is zoo hun idée. Degelijke redenen weet men niet aan te voeren, maar omdat men elkanderen te Weenen aankijkt, alsof de een tegen den andere zegt: „doe eens eene propositie!" en daar 't antwoord nog wel geene propositie is, maar er toch eene kan komen, zijn de vredes-gezinden vol moed.

„Niemand — zeggen zij — nam het laatste woord, en dat is altijd een goed teeken", ja men verzekert zelfs, dat Engeland en Frankrijk voorstellen hebben gedaan, die door Oostenrijk en Rusland zullen worden bekend gemaakt — voorstellen van dien aard, dat men zich weder kan vasthouden aan — een stroo-halm?

Ook schijnt het, dat de vredes-gezanten te Weenen nog confereren.

Waarover?

Wel, over den vrede, antwoorden sommigen, maar anderen meenen, dat zij de slotscène van het laatste diplomatiek treurspel opmaken.

Geduld, lezers! Sebastopol heeft u daarin wel zóó geoefend, dat gij ook wel wachten kunt op 't geen Weenen geeft. Ginds kost het groote knibbelspel *bloed* — daar *inkt.* Hopen wij altijd, dat de diplomatie het zwaard in de schede drijft!

De Fransche bladen blijven zeer oorlogzuchtig. Zij noemen den tegenwoordigen strijd „den kleinen oorlog!" en spreken van „den grooten", die op handen is. Een oorlog, waartoe Frankrijk 900,000 man onder de wapenen zal brengen. Een „kleine oorlog", die strijd aan den Donau en in de Krim!! En hij maakte immers groote schatkisten ledig en dunde de gelederen op schrikbarende wijze. Wij zullen nooit te weten komen, hoeveel millioenen die kwestie nu reeds heeft geëischt, en 't behoeft ook niet, want de bekendheid daarmede verkrijgt men het best, als men ook moet leveren man en paard en goud en zilver. Een „kleine oorlog!" En half Engeland gaat in rouw! Frankrijk zou „een grooten oorlog" kunnen voeren met 900,000 man. Tegen wien? Tegen Rusland en Duitschland? Wij betwijfelen zeer, of die magt toereikend zou zijn, om de ontknooping van het Oostersche drama, met wettige hoop op een gunstigen uitslag, in Duitschland te doen plaats hebben. Alleen Pruissen zou, des noods, 800,000 man daar tegenover stellen, Oostenrijk hetzelfde getal, en wat Rusland, als het elders de handen vrij had en met zijne ontelbare legerscharen uit Polen over de grenzen in Duitschland trad? Met de pen is het gemakkelijk, „een grooten oorlog" op het papier te voeren, maar de krijgslieden in 't veld te brengen en te voeden, dat is iets anders. Met een ganzeschacht en een weinig inkt, ligt en werft men op den lessenaar der redactie, in een wenk des tijds, duizende oorlogsknechten, laat die avanceren en retireren, doet het geschut bulderen en laat hem vlugten, die men het minste lijden mag, maar in de werkelijkheid gaat het geheel anders. Er is wat noodig, om 900,000 man slagvaardig te brengen en op het veld tegenover een wakkeren vijand gaat het anders, dan in het dagblad-bureau.

Menig krijgsman zal wel lagchen om de hooge wijsheid! die de ligtzinnige pers in deze dagen ter markt brengt. Een uur bij Inckerman, of aan de Alma of in de loopgraven voor Sebastopol, zou menigen schrijver geheel andere idées geven en hem ernstig waarschuwen, om toch door eene slechte onberadene pen niet te bederven, wat door een goed scherp zwaard moet worden verbeterd of hersteld.

De Fransche *Moniteur* sprak nu wel nog niet over „een grooten oorlog," maar 't is toch opmerkelijk, dat andere, onder censuur staande bladen daarvan gewaagden. Al lokken zij daardoor eene waarschuwing uit, het is toch gezegd en heeft zijn doel bereikt. Men ziet er uit, wat er al omdwarrelt in 't hoofd van de Franschen.

Het neutraliteits-systeem begint weder ter sprake te komen, en niet tot genoegen en gerustheid van hen, die dat politiek principe aannamen en wenschten te bewaren. Zoo zou, volgens sommige berigten, de Koning van Zweden dezer dagen door het Westen zijn aangezocht, om tot de alliantie toe te treden, en hem tot loon daarvoor, de onafhankelijkheid van zijn tegenwoordig grondgebied gewaarborgd, en tevens eene aanzienlijke schadevergoeding aangeboden zijn. Koning Oscar is daartoe echter niet genegen en antwoordt wat de Deensche Vorst zegt: „ik bemoei mij niet met den twist en ben niemands vijand." Zeer verstandig, maar zal het Westen het bij de propositie laten? Als de eene buurman een dienst vraagt van de andere en zegt: „ik zal u daarvoor betalen en ook rustig laten huizen in uwe eigene woning," dan zou de gevraagde wel eens op het denkbeeld kunnen komen: „als ik niet help, zal hij mij *niet* in het rustig bezit van mijn erf laten." Is dat regtvaardig? Die vraag dringt zich wel bij hem op en hij heeft het antwoord gereed, maar hij is er van overtuigd, dat er een tijd kan komen, waarin het onregt meester is en men daarover wel kan klagen, maar zonder baat. Daarom is het zaak, dat ieder weet, of hij zijn antwoord wil en kan doen gelden.

Ook Spanje is naar de Krim genoodigd. Hoe gaarne zou Isabella en Espartero ettelijke duizende woelgeesten naar dat land zenden — dat land zoo uitnemend geschikt, om den sterveling voorzigtig te leeren zijn in het vertrouwen op eigen kracht en het doen van beloften! De bewegelijke straatslijpers te Madrid zouden daar al spoedig tot bedaren komen.

Wat hoort men toch van die wilde ongeregelde troepen, die in Azie de Russen met huid en haar zouden verslinden?

Geen woord. En hoe ging het met de groote beloften der Fransche opperbevelhebbers? Zelfs Canrobert, de moedige Afrikaan, verzoekt zijn ontslag, en wil tegen Sebastopol niet anders strijden, dan in een ondergeschikten rang. Hij geeft het op en is *ziek.*

Uit de Krim hoort men steeds weinig nieuws, hoewel men er geen vacantie neemt. Zoo geeft Canrobert een uitvoerig berigt van de gevechten op 1 en 3 Mei bij Sebastopol geleverd. De geällieerden hadden eenige vijandelijke werken genomen en — een aanval der Russen afgeslagen, maar de Franschen verloren daarbij 11 officieren, waaronder een kolonel, en 158 soldaten, terwijl 22 officieren en 600 soldaten werden gewond. Men kan naar dit verlies berekenen, hoe hevig die uitval is geweest. Canrobert zegt er bij, dat de Russen zijn afgeslagen, maar dat praatje kennen wij. De geällieerden mogen wel bidden: „bewaar ons voor zulke overwinningen!"

In Engeland staat het Ministerie steeds ten doel van de bitterste aanvallen der pen, en welligt wordt dit nog erger, als de parlementaire strijd tegen de Regering mislukt en als het onderzoek naar de oorzaken van de oorlogsrampen verloren werk blijkt te zijn. Dat onderzoek bragt aan 't licht, dat de geällieerden in vollen ernst meenden, dat Sebastopol door een *Coup de main*, door een „handgreep," was te nemen. Dit vergis heeft geld en bloed gekost!

Te Turyn vierde men dezer dagen het feest der Constitutie, tot geen geringe ergenis der geestelijkheid. De Koning, hoewel een weinig ongesteld, woonde de parade bij, tot eer van het staatsverdrag, 't welk de geestelijkheid op behoorlijken afstand van het Staatsroer houdt.

Des avonds was de geheele stad verlicht, de blijde dag werd besloten zooals hij werd begonnen, en de geestelijkheid, die verdeeldheid had trachten te zaaijen, door gedrukte billetten uit te deelen, welke het volk uitnoodigden, om gedurende deze dagen te *vasten* en te *bidden* voor de zegepraal der kerk, de godsdienst van staat, oogstte geen geluk op dit werk. De menigte las die biljetten met verontwaardiging, at op den feestdag welligt meer dan gewoonlijk, en die baden, deden het ten gunste van de staatsregeling, die allerwege welvaart verspreidt.

Op 16 dezer zou de Senaat zijne discussien over de klooster-wet hervatten.

Over 't algemeen heerscht er echter in Italie eene opgewondene stemming. 't Is of er een onweer broeit. Deze onrustige toestand vindt ook zijne oorzaak in de dubbelzinnige houding van Oostenrijk in de Oostersche kwestie.

Het Sardinisch hulp-corps staat voor een groot gedeelte reeds voor Sebastopol.

De Pater-Generaal der Jezuiten, protesteerde tegen den maatregel van een Zwitserch kanton, dat een Roomsch gesticht verkocht, om er eene Protestantsche kerk van te maken.

Dat was toch ook verschrikkelijk, zeggen zij.

Te Madrid kwam men voor eene gedwongene leening met den schrik vrij — zag men gedurig arrestatien, en maakte men zich vrolijk met eene *rekenkamer.* Er zijn, die meenen, dat men eerst moet zorgen voor eene goed gevulde schatkist.

Nu, zou er, bij eene ledige schatkist niets te rekenen vallen.

22 *Mei.*

De jongste tijdingen uit de Krim spreken van een hevig gevecht, dat er den 8 Mei op de hoogte van Balaklava tusschen de Turken en de Egyptenaren is geleverd, en welk gevecht ten voordeele der geällieerden zou beslist zijn door de hulp, door de Engelschen en Franschen *nog tijdig* aangebragt. De Turken zouden bewonderenswaardig hebben gestreden, doch het schijnt toch, dat zij zonder de hulp der Engelschen en Franschen zouden verslagen zijn. Later hooren wij wel, waarin dat bewonderenswaardige bestond. Welligt hadden de Russen de overmagt of iets dergelijks.

Op de stelling, die de Russen verlieten, plaatsten de geällieerden eene battarij van 40 stukken geschut.

Wachten wij op een brief van Gortschakoff en maken wij uit de wederzijdsche berigten een geheel, dan zijn wij gewoonlijk nader aan de waarheid.

De *Times* spat uit in bitterheid over de vredelievende motien, door de heeren Greij en Gibson in 't parlement ter tafel te brengen, en het is vooral Lord Russell, die het mikpunt is zijner scherpe pijlen.

„Ongeloofelijk is het — zegt hij — dat de staatsman, die in het afgeloopen jaar verklaarde: „het gedrag des Czaars is verraderlijk en het bestaan van Sebastopol eene onophoudelijke bedreiging tegen Turkije, daarom moet de oorlog met de uiterste kracht worden voortgezet —" in den loop van dat jaar alle vertrouwen heeft verloren in zich zelven, in zijn Land en in zijne zaak, zóó zelfs, dat hij gereed is met het verraad te onderhandelen en te bukken voor bedreiging — en dat alleen uit vrees voor dienzelfden oorlog, welke hij in zoo plegtige en krachtige bewoordingen tegen hem proclameerde, door wien de rust in Europa werd verstoord.

„Dat het Parlement zich wel bedenke! Wij beleven eene crisis en die crisis kan elk oogenblik de goede of slechte toekomst van Engeland beslissen. Wij zijn gewoon ons Ministerie wel zwak, doch ook wèlgezind te beschouwen, en gereed om den oorlog met kracht voort te zetten, maar men zegt ons, dat wij ons hierin bedriegen, en dat onze staatslieden even weinig in staat zijn, om een hevigen oorlog te voeren als de leden van het vredes-congres.

„Wij zijn bereid om te *wachten*, te *betalen* en te *lijden*, tot dat een beter tijd ons betere chefs brenge, maar de Natie wil zich niet een vrede laten opdringen, zoo als de ellendige zwakheid harer raadslieden die zou aannemen. In zulk een toestand doen wij niets dan onzen pligt, als wij een beroep doen op het Parlement, om zijne meening en die der Ministers openbaar te maken. Wat ook het kwaad eener kabinets-wijziging moge zijn — hoe moeijelijk het ook moge wezen, andere Ministers aan 't roer van Staat geplaatst te zien, dat alles beteekent niets bij het gevaar van een schandelijken vrede. Dat de pogingen onzer vijanden en het verraad onzer geällieerden hun spel spelen. Wij — tot welk offer of door welke middelen ook — wij hebben ons te ontdoen van mannen, die in zulk een oogenblik in staat zijn onze eer en ons belang te verloochenen."

Men ziet er uit, welk een bondgenoot Palmerston in de *Times* zal hebben, als hij, tegenover Greij en Gibson staande, hun geroep om vrede beantwoordt met de kreet: „oorlog — de val van Sebastopol — Rusland's vernedering!"

Op 12 Mei liep te Madrid het gerucht, dat de Minister van Finantien, de heer Madoz, zijn ontslag zou nemen, ja reeds had genomen, maar het was slechts een democratisch vertelsel. Madoz lachte om dat koffijhuis-praatje, dat in Madrid elk oogenblik wordt vertoond en steeds geloovige toehoorders vindt. De grootste studie van den Minister is geld te verkrijgen, trouwens dat is de missie van al zijne collega's in de wereld, maar in Spanje heeft zij steeds buitengewone en eigenaardige moeijelijkheden, die niet altijd tot eer verstrekken van de mannen van den Mammon. De schatkist is daar de publieke melkkoe en die 't meeste heeft, zoekt er ook het meest van te trekken. 't Ergste is echter, dat Madoz en al de leden van het kabinet nog niet weten *hoe* de schatkist te vullen, en als zij niet spoedig tot die wetenschap komen, kan er wel eens eene crisis ontstaan, die hen de portefuille ontneemt. De behoudende partij splitst zich in twee gedeelten. De eene wil het Gouvernement ondersteunen, de andere bestudeert den gang des Bewinds en heeft het stellige plan tot het voeren van eene oppositie *quand même.* Zij wenscht de terugkeering van Generaal Narvaez, en spaart, om dit doel te bereiken, geen goud. Een krachtig middel overal en in Spanje in 't bijzonder! Ook zou de partij gesteund worden door de Koningin Maria Christina. Het Ministerie weet echter alles wat er wordt beraamd en is gereed, om te handelen. Men begrijpt echter, dat die onzekere toestand de bevolking, vooral die iets te verliezen heeft, beangst, en menigeen verlaat dan ook Madrid, onder het voorgeven, de hitte of de cholera te ontwijken! De achterblijvende worden zoodoende nog ongelukkiger. Als zij die wat bezitten heengaan, waartoe dan barricaden te maken?!

't Getal bedelaars groeit bij den dag aan, maar dat ze zich verheugen — Spanje heeft spoedig eene *rekenkamer!*

Te Parijs wordt Canrobert's ontslag levendig besproken, en geeft aanleiding tot menige niet bemoedigende aanmerking en gevolgtrekking. Over 't algemeen gelooft men, dat Canrobert en Pélissier het niet eens waren over de wijze waarop Sebastopol moest worden aangevallen. De eerste zou willen belegeren volgens de theorie — de andere is meer avontuurlijk, meer waaghals. Dat werd hem wel eens tot verwijt aangerekend, doch hier loopt hij minder gevaar. Op ordentelijke manier en volgens de eerwaardige regelen der kunst, wil Sebastopol zich niet laten nemen — welnu, dan moet men het doen tegen alle regelen der kunst.

St. Arnaud was knap — Canrobert was een uitstekend krijgsman en van sterker ligchaamsbouw — Pélissier is bekwaam en een stout soldaat. De eerste mogt niet beproeven of Sebastopol te nemen was, maar hij had aan de Alma ondervonden, dat daar een ander vijandelijk leger was, dan dat, 't welk hij in de verte aan den Donau meende gezien te hebben — Canrobert zou het dappere, door twee overwinningen opgewonden leger, als door een coup de main in Sebastopol brengen, doch na een beleg van dagen en dagen, werd hij ziek — wat zal Pélissier nu doen?

Zal hij Napoleon's wensch: „Sebastopol valle!" verwezenlijken, al is die wensch de dood van duizenden?

De tijd zal het leeren. Te eerder zou het *kunnen* gebeuren, als Raglan ook plaats maakte voor een Fransch-gezinden Engelschen bevelhebber, en vandaar, dat men te Parijs zijn ontslag teekende. Onmogelijk is het niet, dat Raglan ook retireert. Hij is gewis bedaarder dan Pelissier, en wil het Engelsch Ministerie nu ook, dat Sebastopol's inneming zelfs tot zeer, zeer duren prijs, wordt beproefd, dan zou het wel kunnen gebeuren, dat Raglan zijne hand niet wilde leenen tot zulk een bloedig feit en zijne haardstede weer opzocht. Dat ook hij in ondergeschikten rang storm zou willen loopen tegen Sebastopol, is hoogst onwaarschijnlijk.

Daar wij nu eenmaal met „ontslag nemen" bezig zijn, willen wij ook een oogenblik te Petersburg vertoeven, en doen dat te eerder, wijl het daar meer tot de vreemde verschijnselen behoort, als een hoog personaadje, wiens hoofd en hart nog goed is, van het bedrijvig tooneel aftreedt. En hier geldt het niets meer en niets minder, dan een afscheid van het diplomatiek tooneel, te geven door Nesselrode —

door Nesselrode, den nestor der Russische diplomaten. Hij zou uit het zadel zijn geligt door de nationale, dat is door de oorlogspartij van Moscou, en zou door deze daarin gezet zijn generaal Yermoloff, de Russische Pélissier. Mogelijk is het, want de Moscousche partij is sterk en werd door het Keizerlijk geslacht steeds ontzien, doch het feit is zoo gewigtig, dat wij de vrijheid nemen op nadere bevestiging te wachten. Nesselrode heeft zich toch geenszins zwak getoond tegenover het vijandelijk Westen. Hij is een uitstekend Staatsman, en ons dunkt, dat de Oostersche kwestie daarvan de duidelijkste blijken levert.

23 *Mei.*

Noch uit de Krim noch nopens de vredesonderhandelingen eenig nader berigt; alleen wordt er een gerucht medegedeeld, dat er nieuwe vredesvoorstellen gedaan zijn, doch van wie dezelve uitgaan, en wat ze behelzen is onbekend. Algemeen schijnt men het er echter voor te houden, dat de diplomatie haar laatste woord nog niet gesproken heeft.

De Spaansche Cortes hebben den zevenden grondslag der constitutie, afschaffing der verbeurdverklaring en der doodstraf voor politieke misdrijven aangenomen, nadat een amendement, om de doodstraf ook voor gewone misdaden af te schaffen, met groote meerderheid was verworpen.

De Koning van Hannover heeft, naar aanleiding van een den 12 April j.l. door den Duitschen Bondsdag genomen besluit, bij decreet alle kieswetten van 1848, betrekkelijk tot de zamenstelling der Kamers en de Provinciale Staten vernietigd. Deze maatregel wekt zeer veel ontevredenheid onder de liberale partij.

Volgens de laatste berigten uit Constantinopel, waren de moeijelijkheden, gerezen ter zake van de doorgraving van de landengte van Suez, uit den weg geruimd en verwachtte men elk oogenblik den firman, die den heer Less ps tot de uitvoering magtigde.

Een Deensch dagblad meldt, dat de westersche mogendheden een ultimatum hebben gezonden aan Denemarken en Zweden, om de Skandavische staten tot deelneming aan den oorlog tegen Rusland te bewegen. In de *Köln. Zeit.* wordt naar aanleiding van dat berigt gezegd dat Denemarken en Zweden ongetwijfeld sterk zullen verlangen te volharden in hunne onzijdigheid, doch dat het zeer onzeker is of dit zal kunnen geschieden.

De Generaal Coronini, bevelhebber der Oostenrijksche troepen in de Donau-Vorstendommen heeft in Walachije de krijgswet afgekondigd. Deze gebeurtenis wordt door de Engelsche dagbladen zeer gegispt, aangezien zulk een maatregel door de Oostenrijkers zonder goedkeuring van de Porte niet kan genomen worden. Hierbij komt, dat er wel is waar in die streken groote gisting heerscht, maar men zegt — en dit is alles behalve onwaarschijnlijk — dat die stemming veroorzaakt is door het wangedrag van de Croaten, onder welke weinig krijgstucht bestaat en wier woestheid de inwoners zeer dikwijls reden tot de meestgegronde klagten geeft.

De Fransche keizer heeft den Generaal Canrobert tot rid der van het grootkruis van het legioen van eer benoemd.

Telegrafisch berigt.

Londen, 22 Mei. In de gisteren avond gehoudene zitting van het Lagerhuis zoude in behandeling komen eene motie van den heer Milner Gibson, die beweerde, dat in de Russische voorslagen een billijke basis voor vredesonderhandelingen werd gevonden en dat het ontaatkundig was deze te hebben verworpen. Die motie is evenwel uitgesteld tot na pinksteren, op een voorstel van de heeren Gladstone en Herbert, welk voorstel daarop gegrond was, dat zij nog goede verwachtingen hadden van de voorslagen, die laatstelijk door Oostenrijk waren gedaan tot herstel van den vrede. Lord Palmerston bevestigt, dat nog niet alle middelen tot oplossing van de Oostersche kwestie langs diplomatieken weg waren uitgeput; dat Oostenrijk nieuwe voorslagen gedaan had, en dat het Engelsche kabinet daarop zijne aandacht zoude vestigen, mits die voorslagen niet onbestaanbaar waren met Engelands eer.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

In de zaak van den bouw eener Roomsche kerk te Kockengen, waarover een langdurig geschil ontstaan is en aanleiding tot veel twistgeschrijf in eenige dagbladen was gegeven, is eindelijk eene beslissing genomen. De Koning heeft bij besluit van 6den dezer goedgevonden, op de rekesten van den Kerkenraad der Chr. Afg. gemeente te Kockengen, in de prov. Utrecht, *houdende bezwaren tegen de vestiging eener R.-Kath. kerk in de nabijheid van het gebouw, waarin zij hare godsdienstoefeningen verrigt,* — en uit overweging, „dat, bij het bestaande geschil, of reeds bij de invoering der wet van den 10den September 1853, verlof was verleend tot het bouwen der nieuwe Roomsch-Katholieke kerk te Kockengen op het terrein, in gevolge magtiging van den 11den Mei 1853 aanvaard, ter plaatse waar die opbouw is geschied tevens deze twee punten vaststaan: 1, dat de opbouw met medeweten der gemeentelijke en met voorkennis der provinciale autoriteit is aangevangen en tot stand gebragt, en 2, dat de Christelijke Afgescheidene gemeente aanspraak mag maken op vrijwaring tegen den hinder, welke uit de nabijheid der nieuwe kerk mogt ontstaan bij de openbare godsdienstoefeningen, welke zij op den voet van het Koninklijk besluit van den 15den Januarij 1841, no. 19, voorloopig kan houden in haar daartoe ingerigt kerkgebouw, — dat in dien stand der zaak en daargelaten de vragen, of in het bestaande geval de sluiting der nieuw gebouwde R.-Kath. kerk zou kunnen worden bevolen, en van welk gezag het staatsgezag het bevel daartoe zou behooren uit te gaan, zoodanige sluiting noch door het belang der openbare orde wordt gevorderd, noch met de billijkheid kan worden overeengebragt, wanneer en zoolang er middelen overblijven om de klagende gemeente van hinder vrij te waren; — alsnu maatregelen genomen, welke daartoe strekken, dat de R.-Kath. gemeente aldaar hare kerkelijke diensten, waarbij choorzang of orgelspel wordt vereischt of gebezigd, in haar nieuw kerkgebouw zoodanig zal moeten inrigten, dat die plaats hebben op andere uren dan die, waarop de Chr. Afg. gemeente gewoon is hare godsdienstoefeningen in het bedoeld kerkgebouw te houden."

— Merkwaardig is het, dat bij de doorbraak te Dreumel niet ver van de daardoor gevormde kolk uitgespoeld geworden zijn twee beenderen van een ontzaggelijk groot dier, welligt tot de antidiluviaansche voorwereld behoorende, het is een linker schouder-, borst- of sleutelbeen, met het bovenste stuk van eenen linker voorpoot van bijzonderen omvang en zwaarte, welke de aandacht van deskundigen overwaardig zijn.

— Ds. *Adriani* van Haarlem heeft voor het beroep naar Amsterdam bedankt.

— In het *Journal des Missions Evangéliques* komt het volgende voor: „onder de 25,000 Joden der stad Amsterdam is, sedert kort, eene merkelijke verandering ontstaan. Vroeger was 't iets ongehoords, om een Jood in eene Christelijke kerk te zien, tegenwoordig geschiedt dat dikwijls. Velen zijn in hun hart overtuigd van de waarheid des Christendoms, maar durven het niet openlijk belijden uit menschenvrees of om familievredens. De rabbijnen zijn hevig in hunnen tegenstand. Zij geven twee tijdschriften uit en maken zorgvuldig al de pogingen der Christelijke zendelingen openbaar, om die te beter te kunnen doen mislukken. Daarentegen worden zij allen, die de werken der Maatschappij leren [illegible] uitgeeft [illegible] Testamenten, hetwelk in het laatste jaar werd verspreid, dat der negen voorgaande jaren heeft overtroffen. Te Rotterdam zijn er mede vele geplaatst. — Over het geheel gaat het werk in Nederland gezegend. In 't laatste dienstjaar zijn er 17 Israelieten gedoopt, na voldoende proeven te hebben gegeven van de echtheid huns geloofs."

— De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gaan tegen Pinksteren niet uiteen, maar zullen de werkzaamheden voortzetten, om later drie weken vacantie te nemen. Algemeen houdt men het er voor, dat het wetsontwerp op het lager en middelbaar onderwijs in deze zitting niet afgedaan zal kunnen worden. Het onderzoek in de afdeelingen van hetwelk men het verslag iederen dag te gemoet ziet, moet tot zeer uit-een-loopende gevoelens aanleiding hebben gegeven.

— Aangaande de verdeeling van het rijk in kiesdistricten om de vertegenwoordiging in overeenstemming met de toenemende bevolking te brengen, verneemt men, dat bij de regering in het te maken ontwerp, in strijd met de thans bestaande verdeeling, ten grondslag zal liggen, om kies-districten van 45.000 zielen ieder te maken.

— Uit Luxemburg schrijft men, dat Z. M. de koning er, vergezeld van prins *Hendrik* en met een talrijk gevolg, den 16 zijn plegtigen intogt heeft gedaan. De ontvangst was luisterrijk; het feestprogramma is volledig gevolgd.

— Z. E. de minister van Marine heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat jongelingen, die verlangen als adelborsten 3e klasse in dienst te treden, op den eersten Januarij van het jaar, in 't welk het examen moet plaats hebben, den leeftijd van 13 jaren moeten hebben bereikt, maar nog niet dien van 15 jaren, en derhalve hun 16de jaar nog niet moeten zijn ingetreden. Ouders of voogden, moeten om hunne zonen, of pupillen, tot het examen te doen toelaten, een verzoekschrift bij den minister van Marine indienen, met de vereischte bescheiden, vóór of uiterlijk op den 15den Junij, terwijl het examen voor de 25 te vervullen plaatsen in het begin van Julij voor eene daartoe bevoegde commissie in eene der lokalen van het dep. der Marine zal plaats hebben. — Het reglement voor de opleiding der adelborsten aan boord van 's Rijks schepen van oorlog wordt gedrukt en zal verkrijgbaar worden gesteld.

— Op den 5den Mei jl. vervoegde zich bij een herbergier te Dokkum een persoon, die voorgaf, dat hij zich met een schip met turf in de nabijheid der stad bevond, en onder de lading tevens sterken drank had, waarvan hij den herbergier aanbood een of meer vaten, overeenkomstig de proeven die hij bij zich had, ter sluik te bezorgen. Nadat men het over den prijs was eens geworden, werd door den onbekende in den avond werkelijk een vat met vocht geleverd en door den herbergier grootendeels betaald, zullende het overige door den onbekenden verkooper later worden gehaald. Bij onderzoek is intusschen gebleken, dat in dat vat slechts p. m. een kan brandewijn was, en wel in eene blaas, waarvan de hals om de kraan van het vat was bevestigd, zoodat bij het openen van de kraan aanvankelijk brandewijn werd getapt, terwijl overigens het vat met water gevuld was. (*P. B.*)

— De staats-commissie omtrent de emancipatie der slaven heeft hare werkzaamheden geëindigd. De minister van koloniën is reeds met de inzigten van de commissie bekend, en men meent weldra een wetsontwerp omtrent deze belangrijke aangelegenheid te gemoet te mogen zien. Het beginsel van emancipatie schijnt vast te staan, maar evenzeer dat van schadeloosstelling.

's Gravenhage, 18 Mei. In een brief met het postmerk Rotterdam, is den 15 dezer bij den heer *Groen van Prinsterer*, als voorzitter van de maatschappij ter bevordering van de afschaffing der slavernij, ontvangen eene som van ƒ 2000, ter ondersteuning van de, volgens het verslag der maatschappij aanvankelijk beproefde poging tot vrijkoop van slaven of slavinnen.

— Alhier is den 14den eene bijzondere school der 1ste klasse geopend, bestemd voor de opleiding van kinderen, wier verstandelijke vermogens niet toelaten van het onderwijs op de gewone lagere scholen gebruik te maken (Idioten). Er worden reeds 12 zoodanige kinderen onderwezen.

Steenwijk, 14 Mei. De berigten omtrent de rogge luiden van alle kanten gunstig. De plant, die zeer gezond is, maar zich langzaam ten gevolge van het schrale en koude weder ontwikkelde, begint het veld thans overal te bezetten. Ook de tarwe begint zich gunstig te vertoonen. Erwten en boonen staan voordeelig en de aardappelen komen op. De haver en zomergarst ontkiemen ook zeer gunstig ten gevolge van het vochtige weder.

Het Loo, 16 Mei. In de tweede helft der vorige maand zijn, in de kunstmatige vischfokkerij van Z. M. den koning, eenige kuiters en hommers van baars aangebragt; door gedeeltelijk de voorschriften nopens de voortteeling te hebben gevolgd is men er in geslaagd, sedert een paar dagen, duizende visschen te zien zwemmen.

's Hertogenbosch, 18 Mei. Een verschrikkelijk ongeluk heeft eene geachte familie, ja, zelfs de gansche stad in verslagenheid gebragt. Een zoontje van den heer *P. S.* . . . . . is door het gebruik van arsenicum vergiftigd en bezweken. Twee andere zijner kinderen, die ook het gif hadden gebruikt, verkeerden dezen morgen in doodsgevaar. Gelukkig zijn zij nu (heden namiddag) gered, een door dr. *Moleschott* aanzewend doelmatig braakmiddel heeft eene gelukkige uitwerking gehad. Een vierde kind, dat weinig of niets had genuttigd, heeft geen merkbaar letsel ondervonden. Vier jaren geleden had de heer *S.* . . . . . zich een doosje arsenicum tot het vergiftigen van ratten aangeschaft; dat doosje is altijd zorgvuldig bewaard gebleven; ongelukkiglijk geraakte het met het schoonmaken van het huis onder den voet; de kinderen kregen het in de handen en het ongeluk was daar.

Groningen, 21 Mei. Gisteren is alhier bij Gedeputeerde Staten officiële mededeeling ontvangen, dat Z. K. H. Prins *Frederik der Nederlanden* voor de op Z. K. H. uitgebragte benoeming als lid der Eerste Kamer voor de prov. Groningen heeft bedankt. *Pr. Gr. Ct.*

Eindhoven, 16 Mei. Even als in de gemeente Oirschot, wil men dat ook hier het trekken met de processie van Eindhoven is of zal worden verboden.

Utrecht, 20 Mei. Gisteren is de spoorweg van hier naar Gouda plegtig geopend.

Wildervank, 18 Mei. In de vergadering van den raad der gemeente Nieuwe Pekela, op j.l. maandag gehouden, is met algemeene stemmen besloten tot den aanleg van eenen grindweg door die gemeente, in verbinding met Oude Pekela en Veendam, en aan Burgemeester en Wethouders opgedragen, omtrent de ten uitvoerlegging van dit plan met de besturen van opgenoemde gemeenten in correspondentie te treden. Eene schrede is ook dáár dus wederom gedaan op den weg van vooruitgang.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De generaal *Canrobert* heeft, bij eene depêche van den 16 Mei, verzocht, om het opperbevelschap over het Oostersche leger te mogen overgeven aan den generaal *Pélissier*, een kundig generaal van veel ondervinding, dewijl zijne zwakke gezondheid hem verhinderde het opperbevel te behouden. Hij zal, zegt hij, het leger aan zijn opvolger overdragen krachtig, krijgshaftig, roemzuchtig en vertrouwende; hij verzocht den keizer hem als chef van eene afdeeling des legers te laten strijden. De Minister van oorlog heeft den generaal *Canrobert* geantwoord, dat de keizer zijn ontslag aanneemt, terwijl Z. M. leed gevoelt over de zwakke gezondheid des generaals; dezen wordt het kommandement over het legerkorps van den generaal *Pélissier* verleend, die tot opperbevelhebber benoemd is.

Het aftreden van *Canrobert*, geschiedde, van zijne zijde, naar men te Parijs verzekert, niet vrijwillig. De keizer was er namelijk in niet geringe mate ontevreden over, dat *Canrobert* geen grooten, algemeenen aanval beproefde, al had hij daartoe ook het uiterste op het spel moeten zetten. Uit dien hoofde liet hij den generaal gevoelen, dat het hem aangenaam zoude wezen wanneer hij zijn ontslag vroeg. De generaal gehoorzaamde onmiddelijk, doch bad tevens om divisie-generaal in de Krim te mogen blijven, ten einde bij den eersten den besten storm te kunnen bewijzen, dat hij het stormloopen niet had uitgesteld uit zucht tot zelfbehoud. Dit laatste verzoek werd door den keizer gaarne bewilligd en het was op dien grond, dat het besluit genomen werd, krachtens hetwelk de generaals *Canrobert* en *Pélissier* elkander in hunne respective posten vervangen.

— Een eerste detachement van 128 Polen, behoorende tot de Russische krijgsgevangenen te Aix, is den 15 naar de Levant ingescheept, alwaar zij zullen worden ingelijfd, deels bij de Ottomanische troepen, deels bij het Engelsch-Turksch legioen. Deze soldaten zullen gebezigd worden als instructeurs, daar de meesten hunner minstens acht jaren dienst tellen. De veertig Israëlieten, die zich onder genoemd detachement bevinden, hebben vergunning gevraagd en bekomen, om in het vreemden-legioen te dienen.

— Zeer merkwaardig zijn de woorden door den keizer voor eenige dagen gesproken tot een zijner bloedverwanten, die voornemens is naar Lombardije te vertrekken. Zij luiden: „Word niet al te Oostenrijksch, want de wind, die over Oostenrijk waait, is niet gunstig."

— De wereldtentoonstelling wordt nog niet talrijk bezocht, omdat het publiek ongaarne den toegangprijs wil betalen, zoolang nog niet alle voorwerpen geplaatst, en de meeste lokalen nog gevuld zijn met werklieden, die stellig nog eenige weken daar zullen moeten doorbrengen, alvorens alles in de vereischte orde is. In plaats dat het aantal voorwerpen dagelijks vermeerdert, wordt het minder, daar menig stuk wordt weggenomen, om de werkzaamheden der arbeiders niet te belemmeren.

ENGELAND.

Dat lord *John Russell's* naam lijdt, is op nieuw op een banket van den Lord *Major* gebleken. Er waren 270 gasten bijeen. Op een toast hem gebragt, had lord *John* geantwoord, dat het Parlement aan de stem van het land, die souverein was, gehoor zou weten te verleenen. Geen enkel bijvalsteeken heeft zijne redevoering begroet.

— Den 19den heeft de Koningin aan 600 krijgers uit de Krim de eermedaille uitgereikt, in tegenwoordigheid van een talrijken staf en van de koninklijke familie. De hertog *van Cambridge* en lord *Cardigan* ontvingen het eerst de eermedaille.

— Lord *Palmerston* heeft aan het Lagerhuis de mededeeling gedaan, dat de plannen van lord *Dundonald*, tot vernieling van Sebastopol en Kroonstadt, na onderzoek zijn gebleken onuitvoerbaar te zijn.

— Volgens den *Daily-News* moeten de meeste aanwervingen tot nu toe in Baden en te Frankfort geschied zijn. In Engeland zelf leveren zij ook bevredigende resultaten op en men hoopt in den loop van het jaar in het Vereenigd Koningrijk 60.000 man aan te werven.

— Volgens berigten uit New-York, veroorzaakte de verbodswet op den verkoop van geestrijke dranken steeds groote opschudding in de Vereen. Staten en vooral in de steden. De verkoopers van sterke dranken zetten eene vereeniging op touw, om de wettigheid van den maatregel te toetsen. Geen enkele winkel, waar geestrijke drank verkocht werd, is gesloten, uit krachte der wet.

ITALIE

De inwoners van het dorpje Rocca di Papa, gelegen aan den top van den Albanus-berg, zijn bij de verschijning van den paus in oproer gekomen. Die lieden hieven den kreet van *Leve Mazzini* aan en bedekten de muren met het republikeinsche opschrift *Dio e popolo.* Eenige karabiniers, die ten spoedigste op de plaats der ongeregeldheden verschenen, herstelden weldra de orde door de belhamels in hechtenis te nemen. Aandoenlijk bewijs, hoe de Heilige Vader door zijne kinderen geëerd en bemind is!

RUSLAND-TURKIJE.

Bij een keizerlijk manifest, gedagteekend 5 dezer, wordt bepaald dat, aangezien het volstrekt noodzakelijk is het leger en de vloot tot hun hoogste effektief te brengen, daartoe onmiddelijk zal worden overgegaan, en mitsdien eene algemeene ligting uitgeschreven van twaalf man op de duizend mann. zielen in zeventien gouvernementen van het westelijk deels des rijks. Deze ligting zal in Junij aanvangen en moet in Julij volbragt zijn. In de groote oorlogen tegen Napoleon werden slechts 6, 8 en eene enkele maal 10 op de 1000 opgeroepen. Polen is thans uitgesloten, maar dat heeft in Februarij pas manschappen geleverd. In 't geheel verzekert men, dat 240 à 250.000 man nieuwe troepen in de wapens zullen komen, en met de opgeroepene nationale militie ruim 400.000 man. Rusland meent het dus ernstig!

— Het is thans officieël, dat het hoofdgeld, dat de christen onderdanen der Porte moesten opbrengen, afgeschaft is en dat voortaan de rajahs aan de krijgsdienst zullen onderworpen zijn, met de bevoegdheid graden in het leger te verwerven. Zij die van den krijgsdienst willen worden vrijgesteld, zullen eene bijzondere belasting moeten betalen.

ASSEN, 23 Mei.

TELEGRAFISCH BERIGT.

Onder het afdrukken dezer Courant ontvangen wij het volgende **Telegrafisch berigt:**

's Gravenhage, 23 Mei. De wet, houdende wijziging in de wet op de Posterijen, is gisteren door de Tweede Kamer bijkans ongewijzigd aangenomen met 53 tegen 1 stemmen.

De jongste berigten doen evenzeer als Palmerston's gezegden in het Engelsche Lagerhuis geene spoedige hervatting der onderhandelingen verwachten.

Men verneemt dat door Z. E. den Minister van Binn. Zaken aan Z. M. Commissarissen in de onderscheidene provinciën is te kennen gegeven, dat *van regeringswege* geene gelden kunnen worden beschikbaar gesteld tot geheele of gedeeltelijke bestrijding der kosten, aan de uitzending van werk- en ambachtslieden naar de aanstaande tentoonstelling van nijverheid te Parijs verbonden; met verzoek om de aandacht van de Besturen der Gemeenten, waar het te pas kan komen op het onderwerp te vestigen, en die besturen in overweging te geven, om, wanneer zich in hunne gemeenten bijzondere ijverige, bekwame en intellectuele werklieden bevinden, die niet in staat zijn, zelve de kosten van een bezoek der tentoonstelling te dragen, de zoodanigen door ondersteuning uit de gemeente-kas daartoe in staat te stellen, vermits in den regel de gemeenten zelve groot belang hebben bij de vorming der werklieden in haren kring woonachtig.

— Volgens een berigt in de *Pr. Ov. Ct.* waren op de jaarmarkt den 14 dezer te Coevorden gehouden, vele landlieden uit Over

ijssel laat ter markt gekomen. Slechts van getuigschriften van het plaatselijk bestuur voorzien, waren zij genoodzaakt hun vee aan de eerste herberg over de grenzen dezer provincie door den veearts te doen keuren en daarvan de bewijzen op te leveren. Dit gaf veel oponthoud, terwijl zij tevens voor het keuren van elk beest 20 cents moesten betalen. Onderscheidene landlieden hebben dientengevolge betuigd, liever met hun vee naar de Ommer markten te willen trekken en enkelen zijn zelfs dadelijk met hun vee teruggekeerd.

— Den 14 Mei had, nabij Meppel, een zonderling schouwspel plaats onder eenige, voor het eerst in de weide gebragte, koeijen. Eene der koeijen werd door de overigen met hevige woede plotseling aangevallen en met de hoornen zoo lang in het ligchaam gestoten, dat zij overal als met wonden bedekt was en eindelijk als verslagen en bijna levenloos ter aarde stortte. De woede was zoo groot bij de aanvallers, dat, was men het beleedigde beest niet eindelijk te hulp gekomen, het zekerlijk geheel ten prooi der woedende dieren zou geworden zijn. De koe is echter zoo gehavend, dat er geene hoop op herstelling bestaat.

— Er zijn weder twee volksgeschriften aan te kondigen, tegen den sterken drank, *gesprek van twee Erbayers, over 't jeneverzupen, opsteld in de Bildtaal en in druk brocht door Waling Dykstra*, bij *Ippius Fockens* te Franeker en het *"metselaarshuisgezin of handwijzer op den levensweg*, bij *T. van Hatteren* in de Wildervank, op welk laatste Z. M. de Koning voor 10 en Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden voor 20 exemplaren heeft ingeteekend. Bijzonder geestig is het eerste werkje; het stelt voor een gesprek in het boerenfriesch, zooals dit op de Bild wordt gesproken, tusschen twee arbeiders uit Herbaijum. De schrijver heeft den volkstoon volmaakt gevat en is op verschillende plaatsen gelukkig in zijne vindingen, en zelfs geestig in het aantoonen van het nadeel van den sterken drank, het eigenaardige van het boerenfriesch in het Bild verhoogt het genot van de lezing. Mogen toch zoovele goede en eerlijke bedoelingen goede vruchten dragen; in Noord-Amerika is nu reeds in 9. Staten de Mainewet ingevoerd en treffend zijn de uitkomsten ten goede.

— Door de zorg van den heer *Lieftink* van Odoorn, lid van de commissie voor 't Museum van Oudheden, is thans in 't Museum geplaatst eene urn, zoo groot en onbeschadigd als er zeker weinigen zijn; dezelve is geheel gaaf, behalve een klein scherfje bovenaan, rust op 4 pooten en heeft een handvatsel op zijde, is van boven 33 duimen en om de midden ongeveer 40 duimen wijd, en voor ¼ gevuld met menschenbeenderen: deze is bij Odoorn onder mull droog zand gevonden in eene zandhoogte. Het bewijst de nuttigheid van 't Museum, dat zulke voorwerpen thans voor de wetenschap op eene zekere wijze worden bewaard.

* **Sleen, 16 Mei.** Gisteren morgen lagen te Erm twee jongbeesten dood in de weide; men meent, dat gemelde beesten, daar het daags te voren, toen ze voor het eerst buiten waren, den geheelen dag heeft geregend, de huiden nat hebben gekregen, en met een half verzadigd ligchaam, waaraan ze niet gewoon waren, zijn gaan liggen, zoodat ze verkleumd zijn. Nog een derde jongbeest, hetwelk in eene sloot was geraakt, heeft men met wagen en paarden naar huis moeten halen; aan deszelfs opkomst twijfelt men

* **Dedemsvaart, 21 Mei.** Het alhier ten vorige jare opgerigte stoomfabriek staat thans geheel stil. en schijnt niet aan de verwachting te beantwoorden. Men had zich daarmede ten doel gesteld om uit turf eene soort van kolen te vervaardigen, die de gewone steenkolen in deugdelijkheid verre zouden overtreffen; doch, ofschoon zij ook inderdaad goed te noemen zijn, zoo wordt echter oneindig veel meer brand verslonden dan de kolen kunnen opleveren. In het eerst dacht men elk stooksel in eenmaal 24 uren te kunnen afdoen, maar nu blijkt het, dat men ten minste 8 dagen daartoe noodig heeft. Of nu deze misrekening ontstaat door de ondoelmatigheid der inrigting of door de onbekendheid met het werk, dit kunnen wij niet beoordeelen.

* De afvoer van turf is hier thans niet heel druk, doch er is ook weinig voorraad meer en deze wordt tegen verhoogde prijzen verkocht. Op ons kanaal, dat door den bestendigen aanvoer van Vechtwater zoo bevoorregt is boven vele anderen, heeft men verleden herfst zeer sterk op- en afgevaren, toen andere kanalen, uit gebrek aan water, bijna stil stonden.

* **Frederiksoord, 19 Mei.** Heden werd in 't naburig Noordwolde, onder 't uitsteken der vlaggen en in tegenwoordigheid van een groot aantal toeschouwers, de eerste steen gelegd van de bestrating door dat dorp. Daartoe was uitgenoodigd geworden de heer *H. B. Krol*, president van de vereeniging de *Eendragt*, door welke vereeniging die bestrating was tot stand gekomen. Hij hield vooraf eene gepaste toespraak, bedankte de leden dier vereeniging voor de eer en 't vertrouwen hem geschonken, sprak over het welgelukken hunner plannen sedert het bestaan der Eendragt, die nooit anders ten doel hadden dan de bloei en welvaren van Noordwolde enz. Daarna nam de heer *J. Gorter*, ook medebestuurder van die vereeniging kortelijk het woord, bedankte den eersten spreker voor den onvermoeiden ijver, door hem aan den dag gelegd, alsmede den heer burgemeester, welke ook bekend staat, als het grootste belang te stellen in al wat nuttig en goed is. Hij rigtte ook zijnen dank tot de deelnemers voor hunne vrijwillige en rentelooze bijdragen, en noodigde eindelijk de gemeente uit, om de *Eendragt* in haar heilzaam pogen, te ondersteunen. Die vereeniging telt thans een aanzienlijk getal leden, en wel mannen welke het niet bij een praatje laten berusten, maar de handen aan den ploeg slaan en hun voorgenomen plan met volharding doorzetten. En blijft deze vereeniging hare spreuk getrouw, dan staat het te bezien, dat het bijna vergeten Noordwolde zich eerlang zal kunnen scharen in de rei der aanzienlijkste en bloeijendste dorpen van Friesland. Waarlijk zulk eene vereeniging verdient navolging.

* **Meppel, 22 Mei.** Hoe onvoorzigtig het is, dat militie-pligtigen, zonder verlof zich ter koopvaardij begeven, bleek heden hier ter plaatse, Zekere jongeling *A. Toerink*, uit deze gemeente, van de ligting 1850, en ingedeeld bij het 3e regement infanterie ging ter zee, gedurende den tijd, dat hij zich met onbepaald verlof bevond. Hij werd opgeroepen om bij zijn korps te verschijnen, doch werd vermist, als deserteur afgevoerd en in het politieblad gesignaleerd. Van zijne zeereis teruggekomen, werd hij gister alhier door den Rijks-veldwachter aangehouden, en zal heden aan de bevoegde autoriteit worden overgeleverd.

* **Beilen, 20 Mei.** De onlangs overleden Emeritus-predikant *J. Karsten* te Westerbork, heeft niet alleen aan de Hervormde Diaconie van Roswinkel, maar ook aan die van Westerbork eene som van *f* 500 gelegateerd. Eere den edelen gever, die bij zijn leven ook steeds toonde een waar menschenvriend te zijn.

* **Dwingelo, 22 Mei.** Op de jaarmarkt den 16de zer gehouden waren ter verkoop aangevoerd 29 paarden, 190 runderen (melkkoeijen, gusten en jongvee), 485 oude en 65 jonge varkens, 975 schapen en 15 geiten. De handel was levendig behalve, in het rundvee 't welk in vergelijking met de onlangs elders gehoudene markten lager in prijs was.

De markt was zeer druk bezocht, en werd door het tooneelgezelschap onder directie van den heer *J. de Gelder* opgeluisterd; vreemd was 't hier eene schouwburg te zien; drie avonden had men het genoegen het gezelschap voorstellingen te zien geven, welke door een groot publiek werden bijgewoond, dat ook telkens hoogst voldaan huiswaarts keerde. Ook het tooneelgezelschap was goed voldaan, en verwacht men in een volgend jaar eens weder in deze plaats terug. Overigens is de markt in de beste orde zonder eenige ongeregeldheden afgeloopen.

Hardenberg, 20 Mei. Gisteren is hier zekere *E. v. V.* uit Lutten voor de *vijfdemaal* ondertrouwd. De bruidegom, wien reeds vier echtgenooten door den dood ontrukt zijn, en nu een vijfde huwelijk denkt aan te gaan, is nog maar 38 jaren, zijne bruid 27 jaren oud. *Handbl.*

Kampen, 21 Mei. Het handelsverkeer over hier naar Engeland neemt zoodanig toe, dat de beide booten alhier, de goederen van daar komende niet meer kunnen laden. De expediteurs, de HH. gebr. *van Hasselt*, hebben daarom moeten besluiten, een derde boot tijdelijk in de vaart te brengen, welke van eene Engelsche maatschappij gehuurd en de *Iris* genaamd is.

Staphorst, 20 Mei. De bijenhouders alhier zijn in den afgeloopen week met hunne stallen bijen naar den Haarlemmermeer-polder vertrokken. Ruim 700 stuks korven bijen zijn per scheeps-gelegenheid getransporteerd. Daar het te veld staande koolzaad aldaar nog niet ten vollen in bloei stond en het honiggewin derhalve aanvankelijk minder gunstig kon zijn, verwachtte men evenwel voor het overige zeer goede resultaten. *K. Buitenhuis* jr., ijmker te Rouveen, is als zoodanig thans aldaar met de besturing van een en ander werkzaam. *Pr. Ov. Ct.*

* **Rolde, 21 Mei.** Als eene bijzonderheid kan van hier het volgende gemeld worden: In den vorigen zomer nam *Jan Reiling* alhier, toen hij beijen van Uithuizen terug haalde, twee eenden van daar mede, die hij beide kortwiekte; een verdween echter weldra en werd niet meer gezien. Dit jaar echter kwam hij weder te Uithuizen en zag daar zijn eend terug; hij vernam tevens, dat deze eend, acht weken na zijn vertrek, met vijf andere eenden, te Uithuizen was teruggekomen; dat de bedoelde eend door zijne oude kameraden weder in vriendschap was aangenomen, doch de vijf vreemden door hen waren afgebeten, die dan ook weldra weder waren vertrokken.

* **Gieten, 22 Mei.** Heden morgen tusschen zes en zeven uur is de pastorie alhier totaal afgebrand. Bij dit ongeluk zijn echter geene menschenlevens te betreuren, terwijl de levende have en het grootste deel des inboedels is gered geworden.. Het gebouw was tegen brandschade verzekerd, doch de inboedel niet. Omtrent de oorzaak verkeert men in onzekerheid; men vermoedt echter, dat de brand ontstaan is door eene kat, die te digt bij het vuur heeft gelegen, en met vuur aan zich naar den stroozolder is geloopen, daar de brand het eerst is ontdekt op de plaats, waar de kat lag. Om half negen was men den brand meester; de belendende gebouwen hebben niets geleden.

RAADSVERGADERINGEN.

Assen, 19 Mei. In de heden gehoudene raadsvergadering waren afwezig de heeren *Servatius*, *Stoker* en *Carsten*. — De geloofsbrieven van het nieuwbenoemd lid Jhr. Mr. *P. A. van Holthe tot Echten* in orde bevonden zijnde, wordt tot diens toelating besloten. — Het uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente over 1854, hetwelk ter inzage der leden heeft voorgelegen, wordt in het Archief gedeponeerd. — Met 5 tegen 1 stemmen is besloten tot afwijzing van het adres der ingezetenen *T. Sikkens* en Mr. *C. Hiddingh*, houdende nader verzoek, dat aan hen in eigendom moge worden afgestaan een stuk gemeentegrond aan den Ooster-cingel, voorlangs hunne eigendommen gelegen. De heer *Oosting* hield zich buiten stemming. — Voor informatie werd aangenomen eene kennisgeving van den heer Commissaris des Konings in dit gewest, namens den Koning, omtrent het verzoek van den raad, ten einde Assen in het spoorwegplan in de Noordelijke Provincien werd opgenomen nl.: dat het zich niet laat aanzien, dat, zoo de concessie voor dien spoorweg wordt verleend, deze ingevolge den wensch van den Raad worde gewijzigd. Niettegenstaande deze kennisgeving wordt een adres vastgesteld, in te dienen aan Z. Exc. den Minister van Binn. Zaken, ter aanbeveling van de wijziging in bedoeld spoorwegplan, door Mr. *L. Oldenhuis Gratama* te Assen in eene gedrukte brochure voorgesteld. — Tevens is gearresteerd een adres aan den Minister van Binn. Zaken, waarbij het verlangen van den Raad wordt kenbaar gemaakt, dat de aanleg van het kanaal van Assen naar Groningen worde bespoedigd. — Tot leden van de commissie van onderzoek voor de schutterij worden benoemd de heeren *Homan* en *Vos*, en tot leden van de commissie van loting de heeren *Servatius* en *Remmelts*.

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Gelief het volgende in uwe Courant te plaatsen:

Wat drijft toch die schrijfjeukte vele correspondenten van dagbladen tot uitersten! Wat doet zij hun gejaagd rondzien en zoeken, om toch maar eenige aanleiding tot schrijven te vinden! Hoe onnadenkend, onmenschlievend zelfs drukken zij vaak hunne gedachten uit!

Die denkbeelden kwamen mij voor den geest. na het lezen van het stuk van den heer X over den onderwijzer *Westerbeek* te Oosterboer.

Laten die heeren het dan nog bij het verhalen van 't gebeurde, zoo kan het minder aanstoot geven; maar treden zij in overhaaste, oppervlakkige beschouwingen en onjuiste ontwikkelingen daarvan, dan stichten zij dikwijls veel nadeel; ja, slaan soms nieuwe wonden in bloedende harten. Foei, Heer X! hoe kunt gij den onderwijzer *Westerbeek* toevoegen: "'t is uwe eigene schuld." Een woord, dat den braven teederlievenden man door hart en nieren moet gaan.

Is dat weenen met den weenende?

Gij tracht zoo alle deelneming van hem te weeren; uwe poging zal gevoelige harten voor hem onverschillig maken.

Kent gij *Westerbeek* en zijn gezin, om het in dezen toestand met zulk eene koude redenering te durven afzetten?

Ik ken hem sedert verscheidene jaren van eene allergunstigste zijde, en roep daarom bij dezen de deelneming zeer voor *Westerbeek* in.

Ik hoop niet, dat gij schoolmeester zijt Heer X; zulke karakters is die heilige zaak niet toevertrouwd.

BEILEN. G. VAN CLEEF.

Nationale Militie — Pauperisme.

De toenemende armoede in ons vaderland heeft reeds sedert lang vele menschenvrienden opgewekt, om de bronnen op te sporen, waaruit dezelve voortvloeit, en middelen uit te denken en aan te wenden, om die te stoppen. Onder die bronnen moet, onzes inziens, ook de zoogenaamde *Nationale Militie* geteld worden. Hoe wenschelijk was het, dat de zaak, door dat woord aangeduid, in ons vaderland even onbekend ware, als dat woord zelf vreemd is aan onze moedertaal! Wij willen niet eens spreken van het onheil, dat door zoo menig huisgezin wordt berokkend, maar dat rukken van jongelingen, uit den kring hunner betrekkingen, en dat blootstellen van die gedwongene verdedigers des vaderlands aan allerlei verzoekingen en vooral aan het gebruik van sterken drank, moest den menschenvriend treffen.

Hoe menigeen, die dat verleidend vocht, zelden of nimmer proefde, krijgt er smaak van, en om de gunst van zijne meerderen te koopen, of zijn verdriet aan het soldatenleven te verzetten, gaat zich in het gebruik daarvan te buiten! En wat is het gevolg als hij tot het bedrijvig leven terugkeert? Indien het hem slechts niet aan geld of gelegenheid ontbreekt, gretig grijpt hij naar het glas, de eenmaal ingewortelde gewoonte eischt voldoening. Velen zijn langs dien weg dronkaards geworden en tot armoede vervallen.

Maar al blijft hij ook voor dat onheil bewaard, hoe menigeen is er, die gedwongen, het werk te verlaten, waarin hij was opgevoed, van den krijgsdienst terugkeerende, geen lust heeft het weder op te vatten? Had hij het bestendig kunnen voortzetten, hij zoude misschien een nuttig lid der maatschappij zijn geworden. Nu vindt hij bij zijne terugkomst geen werk, heeft vreemde zeden en gewoonten aangenomen, nieuwe behoeften gekregen, en verkeerde middelen aanwendende om die te vervullen, vervalt hij tot armoede.

Wij aarzelen daarom niet, om de nationale militie ook onder de oorzaken van het pauperisme te tellen, en wilden door deze weinige regelen er de aandacht der bestrijders van dat pauperisme en der afschaffers van den sterken drank op vestigen.

Mijnheer de Redacteur!

Ondergeteekende heeft den 6den dezer een brief per post verzonden van Noordlaren naar Dalerveen, aan welks spoedige overkomst de afzender veel gelegen lag, waarom hij dan ook het woord, spoed! op den brief plaatste. Genoemde brief is eerst den 15den dezer in handen van den, door het adres aangeduiden, persoon ontvangen. De late overkomst van dien brief is volgens de meening van den ondergeteekende te wijten aan den brievengaarder, die, zoo men zegt, de brieven naar de onderhoorige buurtschappen van Dalen zeer zelden bezorgt of laat bezorgen, maar er mede wacht tot zoolang er gelegenheid komt, al duurt het dan ook eene week of langer. Steller dezes niet genoeg bekend zijnde, met de verpligtingen, die er op de brievengaarders aangaande de verzending van brieven rusten, neemt de vrijheid de volgende vraag te doen: Zijn de brievengaarders verpligt de brieven onmiddelijk na deszelfs aankomst in hunne gemeente te bezorgen, tegen betaling van het daaraan verbonden loon? en zoo ja, dan zoude het wenschelijk zijn, dat zoodanige brievengaarders, welke de brieven meestijds eenige dagen na derzelver aankomst bezorgen, in het belang van zoo velen tot eene naauwkeurige pligtsbetrachting worden aangespoord.

Door het bovenstaande in uw veelgelezen blad op te nemen, zal UwEd. verpligten.

NOORDLAREN, 18 Mei 1855, UwEds Dw Dn.
R. KLINKHAMER.

Correspondentie.

Het versje uit M., geteekend: van A tot Z allen Joden, *is minder geschikt, om opgenomen te worden, terwijl ook de inzenders hunne namen hebben verzwegen. — Van abonnés te Stadskanaal ontvangen wij klagten over de ongeregelde ontvangst van de Courant; wij verzoeken hen ten ernstigste hiernaar onderzoek te doen, en ons den uitslag van dat onderzoek mede te deelen, ten einde wij ons beklag bij de bevoegde autoriteit kunnen indienen. — Eenige berigten hebben wij wegens plaatsgebrek niet kunnen opnemen.*

ADVERTENTIEN.

Heden overleed, zoo wij hopen, in den Heere, onze geliefde broeder en behuwd-broeder GERRIT HAAK, Provinciaal Ambtenaar, in den ouderdom van 33 jaar en bijna 5 maanden.

Assen den 19 Mei 1855.

Uit aller naam,
J. HAAK, Deurwaarder.

Eenige kennisgeving.

Bij vonnis van de Arrondissements-Regtbank te Assen, op den 21 Mei des jaars 1855 uitgesproken, zijnde behoorlijk geregistreerd, is ANANIAS WILLEMS ANANIAS, koopman wonende te Roden, verklaard in staat van **FAILLISSEMENT**, aan te vangen op dienzelfden datum, en is tot Regter-Commissaris benoemd de Edel Achtbare Heer Mr. ERNST KAREL JOHANNES BERTLING, lid van genoemde Regtbank, en tot Curator Mr. HENDRIK PELINCK, Advocaat te Assen.

Assen, 22 Mei 1855.

Voor Uittreksel deugdelijk verklaard door mij
Mr. H. PELINCK,
Curator.

BEST GROF DENNENZAAD.

Wegens geheel verkeerd opgegevene bestelling nog over, en daardoor tot eene verminderde prijs te bekomen, best grof **DENNENZAAD**, alsmede best **KLAVERZAAD**, bij

ASSEN,
den 23 Mei 1855. P. F. VAN SON.

OOGENBALSEM.

Deze voortreffelijke **BALSEM**, welks groot nut door een veeljarig gebruik ten sterkste bewezen is, wordt bij alle Oogontstekingen, Zinkingachtige of klierachtige Aandoeningen der Oogen met het grootste nut gebruikt, niet alleen bij het begin eener Oog-

DE VERTELLER ENZ.

Het verschrikkelijke van den oorlog.

Hoe vele offers aan menschenlevens de tegenwoordige oorlog ook reeds hebbe gekost, zijn de verliezen der legers in de Krim toch als onbeduidend te beschouwen bij de slagtoffers, welke voor 42 jaren op de sneeuwvelden van Rusland uit de gelederen der Fransche armee zijn gevallen. Een berigt der Peterburgsche hofcourant van 20 April 1813 bevat dienaangaande de onderstaande bijzonderheden. Ten gevolge der door de regering uitgevaardigde voorschriften, betreffende de te nemen maatregelen ter algeheele vernietiging van de vijandelijke doode ligchamen en doode paarden, die na de geleverde gevechten noch niet onder de aarde zijn gebragt of niet diep genoeg zijn bedolven geworden, hebben de plaatselijke overheden de volgende rapporten ingezonden. Uit het gouvernement Minsk dd. 27 Jan. dat tot 15 Jan. aldaar 18,797 lijken en 2746 doode paarden zijn verbrand en dat nog te verbranden overbleven 30,106 der eerste en 27,316 der laatste, die voornamelijk nabij de rivier Beresina waren gevonden en tegen 10 Feb. zouden zijn verbrand. Uit het gouvernement Moskau dd. 20 Febr. dat tot 3 Febr. 49,754 lijken en 27,849 doode paarden waren verbrand en nog vóór de ontvangst van het bevel een groot getal onder den grond waren bedolven. Uit het gouvernement Smolensk dd. 20 Feb., dat tot op dat tijdstip 71,735 lijken en 51,430 doode paarden waren verbrand. Uit het gouvernement Wi

ziekte, maar ook bij een meer verouderde. Van veel nut is ook deze uitmuntende BALSEM, ter versterking en bewaring der Oogen, vooral ook voor Zwakke Oogen en degenen, wier oogen door vele het Gezigt inspannende Werkzaamheden, of bij scherp licht te werken, veel te lijden hebben; dezelve kan nooit en in eenig geval schaden en is in verzegelde Kristallen Vaasjes verkrijgbaar door TUSSCHENKOMST van onderstaande Heeren **APOTHEKERS**, bij wie gratis voor een ieder Biljetten, aanwijzende het gebruik, verkrijgbaar zijn, als te

Gorredijk. S. G. ZWART.	Hoogeveen. C. H. RADIJS.
Deventer. L. G. SMEENK.	Tiel. M. L. POST.
Franeker. J. H. ZIMMERMAN.	

Uit de vele ontvangen attesten, vermelden wij dit eene, waarvan de herstelden, aan velen in deze Provincie bekend zullen zijn.

Attest.

Wij ondergeteekenden verklaren, dat de **OOGEN-BALSEM**, uit het Depôt van den heer C. H. RADIJS, Apotheker te Hoogeveen verkregen, zóó aan de verwachting heeft voldaan, dat ons **oog-gebrek** *geheel en al daarvan is genezen*, na alles vooraf te hebben aangewend, en rekenen het eenen pligt van ons dit opentlijk te betuigen.

Hoogeveen, 23 November 1854.

(get.) JAN HARTMAN.
G. J. LAMBRECHTS.

Van de waarheid van dit eenvoudige uit dankbaarheid voor herstelling, afgegeven attest, kan men zich verzekeren bij onzen Depôthouder, den Heer C. H. RADIJS te Hoogeveen; — bij wien men zich kan vervoegen ter bekoming dezer BALSEM ook ter verkoop.

Programma

der

TENTOONSTELLING EN KEURING VAN

VEE,

welke door het Genootschap ter bevordering van den LANDBOUW in Drenthe zal gehouden worden te Hoogeveen op Woensdag den 22 Augustus 1855.

1o. Alle hengstehouders in de Provincie worden uitgenoodigd, hunne HENGSTEN ouder dan twee een tweede jaar ter Tentoonstelling en keuring aan te bieden. Voor iederen aldus tentoongestelden Hengst, die bij de keuring door het Genootschap geoordeeld wordt de voldoende vereischten van een SPRINGHENGST te bezitten, wordt eene schadeloosstelling voor de genomene moeite aan den aanbieder van *f* 1.,, per uur afstand, voor heen en terug te zamen, toegekend.

Behalve deze schadeloosstelling worden aan de *Springhengsten* toegekend vijf premiën, als:

1e premie *f* 40.,,
2e premie - 35.,,
3e premie - 30.,,
4e premie - 25.,,
5e premie - 20.,,

Verder worden de volgende premiën uitgeloofd:

2o. Voor de jonge *Hengsten*, tusschen de een en twee en een halfjaar oud, die geacht kunnen worden later de vereischten van Dekhengsten te zullen bezitten, drie premiën, als:

1e premie *f* 40.,,
2e premie - 35.,,
3e premie - 30.,,

3o. Voor de *Hengsteveulns* die geacht kunnen worden later als Dekhengsten geschikt te zullen zijn, drie premiën, als:

1e premie *f* 15.,,
2e premie - 10.,,
3e premie - 5.,,

De Hengsteveulens moeten met de Merriën ter mededinging worden aangeboden.

4o. Voor de *Fokmerriën* drie premiën, als:

1e premie *f* 40.,,
2e premie - 25.,,
3e premie - 15.,,

onder voorwaarde, dat deze premiën niet zullen worden uitgereikt, vóór dat ten genoege van het Bestuur van het Genootschap blijke, dat de Merriën òf dragtig zijn, òf binnen het jaar een Veulen hebben voortgebragt.

5o. Voor de *Merriepaarden* beneden de vijf jaren twee premiën, als:

1e premie *f* 25.,,
2e premie - 15.,,

6o. Voor de *Stieren*, die niet meer dan éénmaal gewisseld hebben, vier premiën, als:

1e premie *f* 25.,,
2e premie - 20.,,
3e premie - 15.,,
4e premie - 10.,,

7o. Voor de *Koeijen*, melkgevende of dragtige, drie premiën, als:

1e premie *f* 20.,,
2e premie - 15.,,
3e premie - 10.,,

8o. Voor de *Weiderunderen*:

eene premie van - 10.,,

9o. Voor de *Beeren*, twee premiën, als:

1e premie *f* 10.,,
2e premie - 5.,,

10o. Voor de *Motten* of *Zeugen*, twee premiën, als:

1e premie - 6.,,
2e premie - 3.,,

11o. Voor de *Rammen*, Heideschapen, twee premiën, als:

1e premie *f* 6.,,
2e premie - 3.,,

Geene premiën zullen worden uitgekeerd, tenzij de voorwerpen premiewaardig zijn.

Het Bestuur herinnert aan de bepaling van het laatste gedeelte van artikel 25 van het Reglement des Genootschaps, luidende: „Het Hoofdbestuur zal zoo„veel mogelijk zorgen, dat geen ander Vee dan dat, „hetwelk ten minste zes maanden in de Provincie is „geweest en aan ingezetenen dezer Provincie toebe„hoort, ter mededinging worde toegelaten, terwijl „ieder zal moeten bewijzen, alvorens hem de premie „zal kunnen worden uitgereikt, *drie maanden* eigenaar „van het bekroonde Vee te zijn geweest."

Het Bestuur noodigt verder een ieder uit, die een nieuw of minder bekend werktuig, geschikt voor den Drentschen Landbouw, mogt bezitten, hetzelve naar de voormelde plaats der tentoonstelling te zenden, mits hiervan 14 dagen voor den bepaalden dag aan den Voorzitter kennis gevende. Gelijke uitnoodiging wordt gedaan aan een ieder, die iets betrekkelijk den Landbouw, der bezigtiging waardig, wenscht in te zenden.

Het Genootschap behoudt zich voor, om aan zoodanige inzenders, wier ingezonden voorwerpen door nieuwheid of mindere bekendheid en tevens door doelmatigheid en bruikbaarheid voor den Drentschen Landbouw uitmunten, hetzij premiën in geld, hetzij getuigschriften toe te kennen.

Wordende mitsdien alle eigenaren van opgemeld Vee in deze Provincie uitgenoodigd, hetzelve op den **22 Augustus e. k.**, des voormiddags voor negen uur te Hoogeveen ter keuring of ter mededinging naar opgenoemde premiën aan te bieden; terwijl degene, welke een werktuig als hierboven bedoeld of andere voorwerpen, betrekkelijk den Landbouw, der bezigtiging waardig, mogten bezitten, worden verzocht, deze voor evengenoemden tijd, ter medewerking tot bereiking van het doel, hetwelk het Genootschap zich voorstelt, te doen aanbieden.

Assen, 21 Mei 1855.

Namens het Hoofdbestuur van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in de Provincie Drenthe,

De Secretaris,
J. A. WILLINGE GRATAMA.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 13—20 Mei. *Ondertr.* A. IJken met M. ten Cate, W. Olde met J. Smit; H. de Jonge met A. Slot. — *Geh.* H. Faas met C. W. J. Warners; A. Smit met M. Mande; J. Peggeman met J. Dannenberg. — *Bev.* W. van der Sluis, geb. Endeman, van z.; E. Heuvelman, geb. de Graaf, van d.; L. de Bruin, geb. Hofman, van d. — *Overl.* J. Timmer, vl. ruim 7 j.

COEVORDEN, 13—20 Mei. *Bev.* J. van Roon, geb. Brockema, van z.; J. M. van der Veen, geb. Bos, van z. — *Overl.* Zwaantje Esschendal, weduwe J. H. Bouwkamp, 62 j.

MEPPEL, 11—18 Mei. *Ondertr.* Geene. — *Geh.* J. Rosingh met L. Kooij; J. W. Rengelink met A. Smit; A. Wesselink met C. Kreumer. — *Bev.* B. Wolff, geb. van Zuiden, van z.; J. Veneman geb. Santing, van d., G. Vos geb. Roelink, van z.; A. Knol, geb. ter Wal, van z.; V. J. Kel geb. Lankhorst, van d., J. van der Sluis, van z. — *Overl.* H. van der Veen, 1 m. vl.; G. Brandligt, 64 j., echtgenoot van H. Bakker, K. Hazelaar, 9 j. en 11 m., ml.; T. van der Laan, 66 j., wed. van G. Jakobs; W. Snoeijerbos, 32 j., echtgenoot van G. van der Sluis.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 22 Mei.

Tarwe, Jarige	70	N.pd. *f* —.—	Boekweit, zand	64 N.pd. *f*	8.00
„ N. Oml.	70	„ „ 12.50	„ „	66 „ „	8.40
dito.	72	„ „ 13.20	„ veen	64 „ „	7.60
„ „ Old.	70	„ „ 12.30	„ „	66 „ „	8.00
„ „ „	72	„ „ 13.00	Paardeboonen.. *f*	7.50 à	8.25
Rogge, N. Inl.	64	„ „ 8.75	Groene Erwten. „	—.— à	—.—
„ „ „	66	„ „ 9.15	Graauwe „ „	0.00 à	00.00
„ „ „	68	„ „ 9.55	Koolzaad . . . *f*	00.00 à	00.00
Haver, N. dikke	40	„ „ 4.15	Gort, grove . „	9.50 à	10.00
„ „	42	„ „ 4.35	Gort, parel , „	13.00 à	13.50
„ Voer	36	„ „ 3.85	Olie, raap per vat	49.00 à	—.—
„ „	40	„ „ 4.25	Raapkoeken.	à	—.—
„ Zwarte	36	„ „ 3.70	Lijnkoeken	—.— à	—.—
„ „	40	„ „ 4.10	Boter ¼ ton. . . .	—.— à	—.—
Garst, N. wint.	54	„ „ 5.50	Boter ⅛ „	à	—.—
„ „ „	56	„ „ 5.80			
„ „ zomer	56	„ „ 0.—			
„ „ knob.	60	„ „ 6.15			

Tarwe over 't geheel niet driftiger en vooral in de afwijkende soorten minder begeerd. — Rogge als voren afgaande. — Boekweit in een doen. — Gerst ruim prijshoudend. Dikke Haver wel zoo aangenaam; Blanke Voer 10 c. hooger en Zwarte als voren verkocht. — Boonen als genoteerd te plaatsen. — Gort iets meer gevraagd.

STEENWIJK, 21 Mei. Rogge *f* 9,00 a *f* 9,90. — Boekweit *f* ,,,— a *f* ,,,—. — Boter per ⅛ ton *f* 19.00 a *f* —,—.

ZWOLLE, 11 Mei. Tarwe *f* 13,87⁵ a *f* 12,00. — Rogge *f* 10,00 a *f* 8,57⁵. — Boekweit *f* 9,00 a *f* 7,75. — Aardappelen *f* 3,50 a *f* 2,50. — Boter per ⅛ ton *f* 20,00 a *f* 19,50; per ℔ *f* 0,90 a *f* 0,82⁵.

OLDEMARKT, 19 Mei. Boter ¼ v. *f* 39.00 a 00.00.

HEERENVEEN, 19 Mei. Rogge *f* 10.50. Boter p. ¼ v. *f* 41.50.

AMSTERDAM, 19 Mei. TARWE prijshoudend bij partij ter comsumtie; 128 129 ℔ bonte Poolsche *f* 485, 495, 130 ℔ dito *f* 503; 127 128 ℔ dito *f* 485, 488; 126 ℔ Groninger *f* 394; 126 ℔ dito *f* 395; 127 ℔ dito Smet *f* 390, de laatste 3 partijen aan de Zaan. — ROGGE met weinig handel tot vorige prijzen aan consumtie, 123 124 ℔ Pommer *f* 320, 324; 115 ℔ Inlandsche *f* 291; 117 ℔ dito *f* 305. — GARST prijshoudend; 112 113 ℔ Deensche *f* 217, 220 aan den molen; 112 ℔ dito *f* 218 alhier. HAVER zonder handel. — BOEKWEIT onveranderd; 113 122 ℔ Holsteinsche *f* 263, 276. — ERWTEN. De 75 last Oostzeesche Graauwe werden in veiling opgehouden tot *f* 10½ a 11½ n. kw. De circa 39 last in schuiten zijn later uit de hand verkocht. Witte Deensche onder *f* 9½ niet te bekomen. KOOLZAAD op het Najaar £ 1 lager; op 9 v. Olie in Sept. en Oct. £ 83½. — LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE dadelijk prijshoudend, het Najaar begin markt iets hooger betaald, sluit flaauw; op 6w. *f* 52½; Vliegend *f* 51¼; 1o. Sept. en Oct. *f* 49½, 49; Nov. en Dec. *f* 49½, 49; Nov. en Dec. *f* 49½, 48¾. — LIJNOLIE met weinig kooplust op het Najaar lager; op 6w. *f* 41¼; Vlieg. *f* 40½, 40; 1o. Sept. *f* 41½, 41; Oct. *f* 41½, ¼. — HENNEPOLIE op 6w. *f* 45½, Vliegend *f* 44. RAAPKOEKEN per 1040 stuks *f* 88 a 92. — LIJNKOEKEN per 104 stuks *f* 13 a 15. — MOUTWIJN tot *f* 19¼ per vat contant stil. — JENEVER 100 % Amst. proef *f* 23¾ a 24¼ per vat cont.

AMSTERDAM, 22 Mei. Tarwe bij partij vaster verkocht.

GRAANPRIJZEN en BROODZETTINGEN.

De gemiddelde prijzen der rogge en boekweit op de nagemelde weekmarkten gedurende de eerste helft der maand Mei l.l. hebben bedragen per mud: *Assen*, rogge *f* 8.80, boekweit *f* 8.02⁵. *Coevorden*, rogge *f* 8.50, boekweit *f* 8.00. *Hoogeveen*, rogge *f* 8.80, boekweit *f* 8.03. *Meppel*, rogge *f* 9.25, boekweit *f* 7.81. De zetting van het roggebrood is laatstelijk bepaald: *Hoogeveen*, de 6 Nederl ponden 00 cent.

Assen, den 21 Mei 1855.

622STE STAATS-LOTERIJ. VIERDE KLASSE.

1e Lijst. No. 18039 *f* 25000. Nos. 367, 13872, 15273 en 16296 ieder *f* 1000. Nos. 3542, 11066, 12328 en 19923 ieder *f* 400. No. 173 *f* 200. Nos. 8581, 8627, 15747 en 16957 ieder *f* 100.

Veeprijzen.

GRONINGEN, 22 Mei. Vrij wat Runderen ter markt, maar weinig verkoop, Vaalmelkte van 13 tot 18 cent de 5 once; Melkkoeijen zeer willig; Kalfkoeijen goed prijshoudend; Kalveren weinig aan; Schapen en Lammeren veel ter markt, maar zoo weinig verkoop, dat er bezwaarlijk bepaalde prijzen van kunnen worden genoteerd; Varkens met redelijken aanvoer en vrij vlugge verkoop golden van *f* 16 tot *f* 41, enkelen zelfs nog boven *f* 50; Biggen van *f* 5 tot *f* 12.

LONDEN, 18 Mei. De veemarkt was heden goed voorzien, doch men konde de vorige prijzen niet bedingen, geldende p… Ossenvleesch niet hooger dan 4 sh. 4 p. a 4. 6. de 8 pond.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 21 *Mei.* 1855.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	62⅝
„ „	3	„	74⅛
„ „	4	„	91⅝
Amort. Synd.	3½	„	89½
Handelm.	4½	„	127½
O. I. Leening	4	„	91⅜
Aand. Holl. Spoorw.			82½
Aand. Rijn Sp.	4½	„	
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	103
Dito 1828/29	5	„	102¼
Cert. 1831/33	5	„	83
Dito 1840	4	„	77⅛
Dito Stieglitz	4	„	76⅛
Ins. in Assign.	6	„	
Cert. van dito	6	„	

			GEBLEV[ISTUR]
Polen, Oblig.	4	pct.	68[illegible]
Spanje. Oblig.	1	„	18[illegible]
Obligatiën	3	„	3[illegible]
Binnenl.	3	„	3[illegible]
Amortisable			
Bewijz. Coup.			4[illegible]
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	„	
„ „	4	„	56[illegible]
„ Metal.	5	„	61[illegible]
„ „ N.	5	„	73[illegible]
„ „	2½	„	31[illegible]
Belgie, Cert.	2½	„	
Rothschild	2½	„	50[illegible]
Portug., Oblig.	3	„	38[illegible]
„	4		
Amerika Bank-Act.			2[illegible]

na dd. 23 Feb. dat 72,202 lijken en 9407 paarden waren begraven. Uit het gouvernement Kaluga dd. 27 Febr. dat 1017 lijken en 4384 paarden waren verbrand. Het grootste gedeelte der lijken, welke men in dit gouvernement had gevonden was nog voor de ontvangst der bevelen begraven of verbrand. In het geheel hebben dus, ongerekend degenen, die zonder geteld te zijn, werden begraven of verbrand, niet minder dan 213,516 menschen en 95,816 paarden hunnen dood op de slagvelden in Rusland gevonden. Buitendien zijn overal de strengste maatregelen van voorzorg genomen, om tegen het begin der lente de doode ligchamen, die in rivieren en wouden mogten worden gevonden, onverwijld te verbranden.

Nederland zonder Rivierdijken.

Met eerbied en vol bewondering staren wij gewoonlijk op onze voorvaderen, wier ijver en volharding bijna elk plekje van den vaderlandschen grond aan het geweld der baren ontwoekerde of door dam en dijk tegen de overstroomingen der rivieren beveiligde; en gemakkelijk schijnt dan veelal de taak, die in dit opzigt op onze schouderen rust. Wij evenwel, denkt menigeen, behoeven hunne werken slechts in stand te houden, en enkel het overgegevene te bewaren! En toch, hoe vreeselijk bedriegt hij zich, die zoo iets mogt denken! Was het een moeijelijk en kostbaar werk, wat onze voorvaderen verrigt hebben: dat opwerpen dier dammen en dijken ten einde de magtige stroomen binnen vaste perken te houden, nog zwaarder is het werk, nog grooter zijn de opofferingen, die ons of ons nakroost in dit opzigt wachten. Want, hoe vreemd het moge schijnen, wij moeten de werken der vaderen laten varen en binnen niet vele jaren geheel nieuwe middelen van bescherming opwerpen tegen het oppermagtig element. De schrik immers, die telken jare de dooi door bijna geheel ons vaderland verspreidt, de herhaalde doorbraken, en vooral de vreesselijke ellende door welke wij thans geteisterd worden, bewijzen ons ten duidelijkste, dat de geweldige bergstroomen zich niet langer laten opsluiten in de enge ruimte, die der vaderen handen hun heeft overgelaten. En zulks zal niemand, die deze nauwkeurig nagaat, bevreemden.

Uit de hooge berglanden toch voert de rivier telken jare zand en slib met zich mede. Wordt zij nu aan zich zelve overgelaten, dan zal zij dit, even als de Nijl, achterlaten op de landen, die zij des voorjaars overstroomt, en zoo zullen deze, hoewel langzaam, ieder jaar hooger worden, gelijk dan ook ten tijde der Batavieren en vroeger werkelijk plaats had. Thans evenwel, nu de hoog gezwollen stroom in eene nauwe bedding wordt opgesloten, gebeurt juist het tegendeel.

In plaats van de oeverlanden vruchtbaar en hooger te doen worden, moet nu al het slib en zand binnen de bedding blijven, zoodat deze laatste met ieder jaar hooger wordt; en, terwijl de watermassa dezelfde blijft, moeten de thans reeds zóó hooge dijken ook ieder jaar verhoogd worden, wil men den waterstroom keeren. En dit moge nog eenige jaren met groote moeite en kosten gaan — lang zal men op deze wijze de natuur niet meer kunnen verkrachten. De bedding der rivier zal na eenige jaren met den oever gelijk worden, en dan zal het blijken, dat het een [illegible] werk is, den geweldigen Alpenzoon nog langer kluisters willen aanleggen en dat het te vergeefs is, zijne vaart [illegible]nen zoo enge grenzen te beperken.

Die tijd zal volgens den aard der natuur zeker ko[illegible]. Daarom beweren wij, dat wij de werken der vaderen [illegible]ten laten varen, en niet langer tonnen gouds aan die d[illegible] der rivieren moeten ten koste leggen, welke wij een[illegible] moeten prijs geven.

IJsselb.

ALLERLEI.

De telegrafische depêches, die de electro-magnetische [illegible]stel van het Oosten naar het Westen zendt, gelijken [illegible] pijl, die het doel raakt, eer hij afgeschoten is. Vers[illegible] lengte veroorzaakt verschil in tijd. Eene depêche, di[illegible]cies te 12 ure van Weenen naar Munchen verzonden [illegible] komt daar te 11¾ uur aan. Indien het reusachtig[illegible] eener telegrafische verbinding tusschen Noord-Amerik[illegible] oude wereld door den Atlantischen oceaan tot stand [illegible] zouden de Europesche depêches, die des middags a[illegible]digd worden, op hetzelfde oogenblik de Noord-Ame[illegible] nog in den morgenslaap vinden; en men zoude het a[illegible] van New-York, naar de tijdrekening aldaar, vroeger [illegible] krijgen, dan men hier de vraag had gedaan. — De [illegible]berigten uit Noord-Amerika deelen mede, dat de [illegible] voor den aanleg van deze reusachtige verbinding ge[illegible] zijn.

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

VERSLAG

VAN DE BEHANDELING DER ZAAK VAN

den Officier van Justitie te Assen

tegen

Jhr. Mr. A. W. van Holthe tot Echten, Notaris te Assen, *Mr. H. J. Carsten*, Notaris, *J. P. Smit*, verveener, *S. J. Wachtmeester*, *J. Wachtmeester*, *J. A. Metselaar* en *J. K. de de Groot*, arbeiders, wonende de zes laatsten te Hoogeveen, beschuldigd de twee eersten van last te hebben gegeven tot het dempen van raaijen in veen, door de Drentsche Veen- en Midden-Kanaalmaatschappij van de Marktgenooten van N. en Z. Barge zullende zijn aangekocht, en de vijf laatsten van dezen last te hebben uitgevoerd.

voor de Arrondissements-Regtbank te Assen op de teregtzitting van 20 April 1855,

benevens het in die zaak gewezen vonnis.

PROCES-VERBAAL DER TEREGTZITTING.

Op Vrijdag den 20 April 1855, in de gewone gehoorzaal en buitengewone openbare teregtzitting voor Strafzaken der Arrondissements-Regtbank te Assen, des morgens ten 10 uur geopend, tegenwoordig Mrs. *Homan* enz., is door een Deurwaarder aangeroepen de zaak van

den Officier van Justitie

tegen

1°. Jonkheer Mr. *A. W. van Holthe tot Echten*, wonende enz.

2°. Mr. *H. J. Carsten*,

3°. *Jan Pieters Smit*,

4°. *Sijmen Jans Wagtmeester*,

5°. *Jan Wagtmeester*,

6°. *Jan Alberts Metselaar* en

7°. *Jan Koops de Groot*, de enz.

De drie eerstgenoemde beklaagden zijn tegenwoordig.

Voorgeroepen zijnde, geeft de eerste beklaagde des gevraagd op te zijn genaamd *Anne Willem van Holthe tot Echten*, oud enz., de tweede beklaagde te zijn genaamd enz., de derde beklaagde te zijn genaamd enz.

Daar de vier overige beklaagden niet ter teregtzitting zijn verschenen, verzoekt de Officier voorlezing der dagvaarding van enz., aan deze beklaagden bestierd, requirerende, dat daarna tegen deze beklaagden verstek zal worden verleend en dadelijk overgegaan tot het onderzoek en de beregting der zaak. — Deze voorlezing op last van den Voorzitter door den Griffier geschied zijnde, verleent de Regtbank verstek tegen opgemelde beklaagden, en gelast, dat dadelijk en gelijktijdig met de verschenen beklaagden tot het onderzoek en de beregting der zaak zal worden overgegaan.

De President vermaant de beklaagden oplettend te zijn op hetgeen zij zullen hooren, en gelast, op verzoek van den Officier, de voorlezing door den Griffier van het bevel tot verwijzing van den 19 Maart 1855, waaraan wordt voldaan.

De Officier draagt de zaak voor en verzoekt, dat het onderzoek aanvangen moge met het hooren van 6 zijner-

zijds gedagvaarde getuigen, wijders te kennen gevende, dat hij op verzoek van den eersten beklaagde bij de processtukken voegt een door den Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie afgegeven afschrift eener nota, betrekkelijk de stoornis in de markte van N. en Zuidbarge, gemeente Emmen, op den 30 September 1854 door den eersten beklaagde ingediend.

De getuigen worden opgeroepen en zijn allen tegenwoordig.

De eerste beklaagde verzoekt, dat insgelijks worde gehoord een getuige, Mr. *Albert Vos*, tot ontlasting opgeroepen, die voorgeroepen zijnde, mede is verschenen.

Des gevraagd, verklaren de beklaagden en de Officier geene redenen van wraking van de voorgebragte getuigen voor te stellen.

De Regtbank tot het verhoor der getuigen overgaande, begeven de zes laatste getuigen op daartoe bekomen last van den Voorzitter, zich naar de voor hen bestemde plaats buiten de gehoorzaal in 't geregtsgebouw.

De eerste getuige gebleven en voorgeroepen zijnde, doet den eed van de geheele waarheid en niets dan waarheid te zullen zeggen, en geeft op genaamd te zijn *Geert Lamberts*, oud enz., verklarende ter zake ondervraagd: Op den 17 November jl. over dag, met *Teunis Klaassen* op het veen der Drentsche V. en M. Kanaalmaatschappij onder Noordbarge, ~~nabij de Smeulgrup~~, komende, zag ik op een afstand reeds, dat daar vier menschen aan den arbeid waren; nabij gekomen, zag ik, dat zij de uit de raaijen geworpen kluiten weder daarin gooiden en intrapten. Deze raaijen waren er door de Kanaal-Maats. gemaakt en waren 1 el 40 duim breed; zij hebben eene lengte, de eene van ruim 2000 ellen en de beide andere omstreeks 800 à 900 ellen; — zij liggen daar, waar de Hoofdwijken zullen komen; greppels waren er niet; — op mijne vraag, wie zij waren, gaven zij op genaamd te zijn *Sijmen Jans Wagtmeester*, *Jan Wagtmeester*, *Jan Koops de Groot* en *Metselaar*, zijnde diens voornaam mij thans ontschoten, van het Hoogeveen te zijn en bij *Jan Grelling* te Angelsloo te hebben vernacht; zij zeiden den vorigen dag ook reeds met dit werk bezig geweest te zijn. Als opzigter van de Kanaal-Maats. vroeg ik hen, waarom zij dat deden, waarop zij antwoordden, dat zij het deden op last van den heer *van Holthe* en den heer *Carsten*; ik waarschuwde hen, waarop zij zeiden het werk te zullen staken, in afwachting van hunnen baas *Jan Pieters Smit*, maar zij weigerden, des door mij verzocht, zich van het veen te verwijderen. Toen *Jan Pieters Smit* daarop kwam, zeide ik dezen ook aan, het werk te staken, hetgeen hij weigerde, en waarna de vier opgemelde arbeiders met het werk zijn voortgevaren, hebbende ik niet gezien, dat *Jan Pieters Smit* zelf daaraan iets deed, maar dat het werk geschiedde onder zijn bestier; *Jan*

Pieters Smit heeft mij geene lastgeving vertoond van hen, voor wie hij handelde, maar ik heb hem deze ook niet afgevraagd. In de drie opgemelde raaijen hebben zij, als gezegd, kluiten geworpen en ingetrapt.

Des gevraagd, zegt de getuige, dat hij begrijpt, dat de arbeiders uit de buurt zich niet met dit werk hebben willen bemoeijen, maar niet weet, of daartoe pogingen zijn aangewend.

Voorts op verzoek van den eerste beklaagde des gevraagd, dat het Veen, waarvan hij verklaart, ook wel het groote blok genaamd, groot is 972 bunders, waarvoor het gekocht en uitgemeten is; — dat het door de markgenooten van N.- en Zuidbarge aan de heeren *Klijn* en *Giezen* voor de Maatschappij is verkocht; — dat er niet meer dan de opgemelde drie raaijen door de Maatschappij waren aangelegd, dat de langste raaij liep op de scheiding en de beide anderen, evenwijdig aan elkander op een afstand van meer dan 1000 ellen van elkander loopende, in de eerstbedoelde raai uitkwamen en geene scheidraaijen waren, maar over het veen der Maatschappij liepen; — dat deze drie raaijen in het zelfde jaar, in de Junij maand of daaromstreeks van 1854 gelegd zijn; dat er bij de demping, waarvan hij heeft verklaard, geen volk voor de Maatschappij op het veen aan het werk was, dat hij niet op dit veen, maar wel op het veen der Maatschappij, het kleine blok genaamd, groot 528 bunders, eenigen tijd te voren volk heeft genau, om te beletten, dat daarop door anderen iets werd verrigt.

Verder nog op verzoek van den derden beklaagde gevraagd zijnde, of hij gezegd heeft, dat, wanneer hij het een paar dagen te voren geweten had, hij het wel zou belet hebben, maar thans niet magtig genowas; eg antwoordt getuige: ja, dat heb ik gezegd, ik zon er dan over geschreven hebben aan den opzigter *Bremker*, maar ik had nu geen volk genoeg.

Na het afleggen dezer getuigenis verklaren de beklaagden, des gevraagd door den president, niets daartegen te hebben in te brengen.

De tweede getuige voorgeroepen zijnde doet den eed als gezegd en geeft des gevraagd op genaamd te zijn *Teunis Klaassen*, oud enz, verklarende ter zake ondervraagd.

In den voormiddag van den 17 November jl. met *Geert Lamberts* op het veen der Drentsche V. en M. Kanaalmaatschappij onder Noordbarge komende, heb ik gezien dat vier arbeiders, die zeiden genaamd te zijn *Sijmen Jans Wagtmeester*, *Jan Wagtmeester*, *Jan de Groot* en *Jan Alberts Metselaar*, allen van het Hoogeveen, bezig waren, in de drie raaijen aldaar, waarvan de eene van het Zuiden naar het Noorden en de beide andere, in de eerste schietende, van het Oosten naar het Westen loopen, liggende deze beide evenwijdig van elkander, op

een afstand van misschien 300 tot 400 treden, hetgeen ik niet kan zeggen, hier en daar wat grond wierpen; op de vraag van *Geert Lamberts*, op wiens last zij dit deden, antwoordden zij, dat zij het deden op last van den heer *Carsten*, aan wien de heer *van Hothe* geschreven had; — niettegenstaande zij door *Lamberts* gewaarschuwd werden, gingen zij met dit werk voort; zij hielden er eerst wel mede op, zoolang zij met ons stonden praten en zij den derden beklaagde *Jan Pieters Smit*, die er aankwam, afwachtten, maar toen deze tot ons gekomen was en aan *Geert Lamberts* geweigerd had het werk te staken, hebben zij vooral het werk met magt doorgezet; zij zeiden den vorigen dag ook reeds daarmede bezig te zijn geweest en bij *Jan Grelling* te Angelsloo te hebben vernacht. Toen de derde beklaagde aan *Geert Lamberts* geweigerd had het werk te staken, heeft deze gezegd, dat hij geen volk genoeg had en het anders wel zou beletten. Het door mij bedoelde veen is genaamd het Smeulveen, ook wel het groote blok; er is ook een klein blok, dat wel de helft kleiner is; beide blokken zijn door de Kanaal- en Veen-Maatschappij gekocht en de raaijen door deze voor omstreeks twee jaren daargelegd; immers volgens zeggen heeft de Maatschappij dit laten doen; de raai van het Zuiden naar het Noorden dient tot scheiding; de beide anderen loopen over den grond der Maatschappij.

De eerste beklaagde merkt op, dat dit getuigenis ten aanzien van den tijd van het leggen der raaijen in strijd is met de verklaring van den vorigen getuige.

Overigens brengen de beklaagden, door den President des gevraagd, niets tegen dit getuigenis in.

De derde getuige voorgeroepen zijnde doet den eed als gezegd, en geeft des gevraagd op te zijn genaamd *Jan Grelling*, oud enz.; — verder ter zake, des ondervraagd verklarende: In de herfst van 1854 kwam de derde beklaagde bij mij met vier Hoogeveensche arbeiders, gestuurd wordende door den tweeden beklaagde, wiens beklemde meijer ik ben en die mij bij een briefje, hetwelk de derde beklaagde mij overhandigde, verzocht aan dezen en de vier arbeiders nachtverblijf te verleenen en hun den weg naar het Smeulveen te wijzen; ik houd anders geen nachtvolk, maar heb dit toen gedaan op het verzoekschrift (zoo zegt getuige) van den tweeden beklaagde en heb hun den volgenden dag den weg naar het bedoelde veen aangewezen en heb toen gezien, dat de vier arbeiders, op aanwijzing van den derden beklaagde, van wien zelve ik het niet heb gezien, grond in de aldaar gegraven raaijen wierpen. Op vertoon van een briefje, in dato 14 November 1854, onderteekend met den naam van den tweeden beklaagde en aan getuige geadresseerd, ten processe voorhanden, zegt getuige, na het te hebben gelezen, dat dit met het door hem bedoelde verzoekschrift overeenkomt, als het hetzelfde niet

is. Verder verklaart hij nog des gevraagd: Ik meen dat de derde beklaagde met de arbeiders bij mij is gekomen op den 16 of 17 November 1854 of om die rooi; er is toen wel overgesproken, dat zij op genoemd veen moesten indammen, maar ik kan mij daaromtrent geene bijzonderheid te binnen brengen, dan dat zij zeiden het te moeten doen, omdat het veen niet verkocht was en zij het wilden behouden. Eene der bedoelde raaijen loopt Zuid en Noord, de beide andere Oost en West; ik weet niet, wie die raaijen gelegd heeft, maar men zegt, de Maatschappij; ze moeten er verleden zomer gemaakt zijn.

Ten verzoeke van den eersten beklaagde gevraagd, of het waardeel, voor zooverre veen, ook onder de beklemming is begrepen, antwoordt getuige: Ja zoolang het onverscheiden is, heb ik de boekweit er van, maar als het verscheiden wordt, houdt het op. Nog zegt getuige, ten verzoeke van denzelfden deswege gevraagd, dat de opbrengst van het boekweitenveen, dat de volmagten verhuren, jaarlijks met de marktgenooten wordt verdeeld. Eindelijk nog op verzoek van den derden beklaagde dienaangaande ondervraagd, geeft getuige op zich niet te herinneren, met wie over het op het veen te verrigten werk is gesproken, met hem beklaagde of met de arbeiders.

Nog verklaart getuige des gevraagd: Ik geloof, dat de derde beklaagde voor het verleende nachtverblijf geld heeft gegeven aan zijne dochter, doch kan niet zeggen, of dit uit eigen beweging dan wel des gevraagd is geschied, en weet ook niet hoeveel.

De eerste beklaagde wederspreekt de gevolgtrekking, die uit de verklaring van den getuige dienaangaande zou kunnen worden gemaakt, dat eenig gedeelte van de Veenmarkte onder de beklemming zou begrepen zijn. Overigens brengen de beklaagden, door den President des gevraagd, niets tegen dit getuigenis in.

De vierde getuige voorgeroepen zijnde doet den eed als gezegd en geeft des gevraagd op te zijn genaamd *Roelof Bruins*, oud enz.

Op vertoon aan den getuige en na bezigtiging door dezen van eene Nota, ten Processe voorhanden, gedagteekend 10 November 1854, zegt hij, des gevraagd, deze nota te hebben geschreven als toenmalig klerk van den eersten beklaagde en naar diens opgave. De beklaagden brengen, des gevraagd, hiertegen niets in.

De vijfde getuige, voorgeroepen zijnde, doet den eed als gezegd en geeft, des gevraagd, op te zijn genaamd *Jan Oosting*, oud enz.

Verder ter zake verklarende: Ik ken de beide veenen die de Drentsche V. en M. Kanaal-Maatschappij onder Noordbarge heeft aangekocht, zijnde het zoogenaamde kleine blok, groot 528 bunders en het groote blok, groot 972 bunders, ten dezen bedoeld, zijn gelegd op

last van de Directeuren der Maatschappij, waarbij ik Commissaris ben, maar als zoodanig ben ik alleen belast met het toezigt en niet met de uitvoering; die beide veenen zijn door een strook veen aan elkander verbonden. De aankoop dier veenen is geschied bij akte, gepasseerd voor den Notaris *Kniphorst* te Emmen, op den 5 Dec. 1853; door de Directeuren der Maatschappij was op den heer Mr. *H. Vos* en mij een volmagt verstrekt, om die veenen in koop aan te nemen, hetgeen is geschied. Verkoopers waren, naar ik meen, 44 mede-marktgenooten, die ter markte-vergadering van dien dag waren verschenen; de overige mede-marktgenooten van N. en Zuidbarge waren niet vertegenwoordigd; er zijn toen in die vergadering drie volmagten benoemd tot het passeren der akte, maar de vroegere volmagten hebben tot het verlijden dier akte niet medegemerkt; ik heb toen wel hooren spreken van een stuk, door den eersten beklaagde afgegeven, waarbij deze als gemagtigde van de eigenaren van het waardeel, behoorende bij den Angelsloo zich onderwierp aan de meerderheid van stemmen in de markte-vergadering, maar weet niet, of dat stuk voor deze akte is afgegeven; bij het passeren der akte van verkoop is het geëxhibeerd, naar ik meen, door den Notaris *Kniphorst*; ik weet niet, of er bij gelegenheid dezer vergadering over gesproken is, dat dit stuk niet zou zijn afgegeven, met betrekking tot dezen verkoop, maar wel later is er meermalen over gesproken. Omtrent de demping der raaijen heb ik wel gehoord, dat Directeuren vooraf eene insinuatie dienaangaande ontvangen hebben. Ook heb ik wel vernomen, dat niet alle marktgenooten instemden in den gedanen verkoop; naar mijn inzien, als regtsgeleerde, is de verkoop ook niet in forma; er is daarom guarantie genomen van *Klijn en Giezen*.

Op vertoon eener onder eene kopij-insinuatie van *Klaas Ensing* en consorten aan de Drentsche V. en M. Kanaalmaatschappij, in dato 25 December 1854, staande magtiging van Mr. *H. J. Carsten*, mede namens al de in het hoofd van dat exploit genoemde requiranten, en *Jan Pieters Smit*, gedagteekend 14 November 1854 en van een briefje van denzelfden aan *Jan Grelling* van dezelfde dagteekening, zegt getuige, des gevraagd, niet beter te kunnen zien, dan dat beide door de hand van den tweeden beklaagde Mr. *H. J. Carsten* zijn geschreven en door dezen onderteekend.

Op verzoek van den eersten beklaagde gevraagd zijnde, of hij ook kennis draagt aan eene door hem beklaagde aan Directeuren der Maatschappij ingezonden Nota, waarbij kennis werd gegeven, dat, zoo de Maatschappij zich grondde op de akte van verkoop, hij beklaagde zich daartegen niet zou verzetten, maar zoo op bezit, wel, antwoordt getuige, dat hem dit wel voorstaat.

Op verzoek van denzelfden deswege gevraagd, verklaart getuige verder, dat hij wel weet, dat in de maand October 1854 door de Maatschappij tegen den eersten beklaagde is ingesteld eene possesoire actie, ter zake van stoornis door dezen in de maand Julij 1854 op het kleine blok gepleegd; dat er ook een eisch tot ontbinding van het contract van koop en verkoop is ingesteld door eenige niet verkoopers en onder de Eischers ten dezen niet zijn begrepen de beide eerste beklaagden; dat het hem ook bekend is, dat de voorwaarden van de acte van koop en verkoop door den eersten beklaagde strijdig worden geacht, wat betreft het waterverband, met dienaangaande door marktgenooten van N. en Zuidbarge bij eene andere acte aangegane verbindtenissen; dat hierin het geschil is gelegen en daarover dikwijls door de eersten beklaagde is gesproken en aan hem getuige te kennen gegeven, dat, zoo de belangen vereenigd konden worden, men wel tot den verkoop wilde toetreden en ook meermalen daaromtrent transactiën zijn beproefd; en eindelijk op de vraag, of de door hem eersten beklaagde afgegevene verklaring van onderwerping aan de meerderheid van stemmen in de marktevergadering niet was gedateerd van den 28 Junij 1851; dat hij dit niet weet, maar wel, dat dezelve langen tijd anterieur was aan den dag van het passeren der acte van koop en verkoop en hij bij geruchte ook wel gehoord heeft, dat dit stuk zou gediend hebben ter zake van veenbelangen, niet tot dezen verkoop betrekkelijk.

De beklaagden brengen, des gevraagd door den Voorzitter, niets tegen dat getuigenis in.

De zesde getuige voorgeroepen zijnde, doet den eed als gezegd en geeft, des gevraagd, op te zijn genaamd *Hendrik Vos*, oud enz.

Verder ter zake gevraagd verklarende: ik ken het veen waarvan hier sprake is, alleen in zooverre, dat ik de Smeulgrup op en neer gewandeld ben en toen gezien heb, dat het veen uitgebakend was; ten aanzien der demping is mij niets dan van hooren zeggen bekend.

In December 1853 is door onderscheiden marktgenooten van N. en Zuidbarge veen aan de Drentsche V. en M. Kanaal Maatschappij overgedragen en door Mr. *J. Oosting* en mij, als gemagtigden door de Directeuren, voor die Maatschappij de koop bij de acte geaccepteerd; de acte is gepasseerd ten huize van *Boesjes* te Emmen; de familles *van Echten* en *Carsten* waren niet onder de verkoopers. *Klaas Ensing* had een brief van den eersten beklaagde, naar men zei, ten gevolge waarvan allerhande zwarigheden ontstonden, zoodat het scheen, dat er niets van den verkoop zou komen, maar andere marktgenooten insteerden er op, en er zijn toen drie gemagtigden benoemd, *Tonckens*, *Hoving* en *Frieling* om den verkoop aan te gaan. Er is toen ook gebruik gemaakt van een stuk van den eersten beklaagde, van

vroegeren datum, hetwelk door *Klijn* of den Notaris *Knipkorst* geëxibeerd werd; — het werd ons voorgedragen, dat dit stuk vóór deze akte was afgegeven in de school te Noordbarge.

Op vertoon van de hiervoren vermelde onder de kopij-insinuatie van den 24 September 1854, staande magtiging in dato 14 November 1854 en briefje aan Jan Grelling van denzelfden dag, zegt getuige, dat beide naar zijn inzien door den tweede beklaagde zijn geschreven en onderteekend.

Verder gevraagd: er is wel eene insinuatie beteekend aan Geert Lamberts, betrekking hebbende tot het kleine blok, ten gevolge waarvan wel stoornis kon verwacht worden, maar anders weet ik daaromtrent niets. Ook is het mij bekend dat er eene possesoire actie is ingesteld.

Op verzoek van eersten beklaagde gevraagd zijnde, of de overdragt voldoende is beschouwd, dan wel eenige guarantie bedongen, zegt getuige: neen, speciale guarantie niet, maar de meerderheid caveerde voor de minderheid; — de Heeren *Klijn* en Consorten hebben de Maatschappij geguarandeerd voor al de gronden, door dezelve verkregen.

De beklaagden door den Voorzitter gevraagd zijnde, of zij iets tegen dit getuigenis hebben in te brengen, merkt alleen de eerste beklaagde op, dat getuige verkeerd geïnformeerd is, dat hij de bewuste verklaring in de school te Noordbarge zou geteekend hebben.

De zevende getuige (à décharge) voor geroepen zijnde, doet den eed als gezegd en geeft, desgevraagd, op te zijn genaamd *Albert Vos*, oud enz.

Verder ter zake gevraagd verklarende: bij gelegenheid, dat de beide eerste beklaagden in 1854 ten mijnen huize waren om over de petitoire actie te spreken, waarvan de dagvaarding toen is geresumeerd en eenige dagen daarna bestierd, is er door hen gesproken over de stoornis die later heeft plaats gehad en waarvan hier de rede is, ik ben daarover door hen geconsuleerd en was van oordeel, dat ik er geen kwaad in zag; men is toen tot het besluit gekomen om deze tweede stoornis te doen plaats hebben, ten einde in het bezit te blijven van het groote blok; het geschiedde om hunne regten te conserveren, opdat de Maatschappij niet in het bezit zoude komen; de dagteekening van de possessoire actie tegen den Heer *van Echten* is 19 October 1854, zij betreft het kleine blok.

Op verzoek van den eersten beklaagde des gevraagd, zegt getuige, dat de beide eerste beklaagden niet voorkomen onder de eischers ten petitoire.

Op vertoon der onder meergemelde Kopij-insinuatie staande magtiging en brief aan *Jan Grelling*, beide in dato 14 November 1854 bovengenoemd, zegt getuige,

dat beide, zijns inziens, door de hand van den tweeden beklaagde zijn geschreven en onderteekend.

De beklaagden, door den President des gevraagd, brengen op dit getuigenis niets in.

Op verzoek van eersten beklaagde worden door den Griffier na bekomen last van den Voorzitter, voorgelezen de voren vermelde door den Officier bij de processtukken gevoegde Kopij nota van den 30 September 1854 en de volgende stukken door dien beklaagde wordende geëxhibeerd, als:

1°. een stokleggingsbrief op den 14 October 1807 voor den schultus Mr. C. Pothoff en twee keurnoten te Emmen beleden, waarbij door den HoogWelGeb. Heere E. van Martels te Angelsloo, aan den HoogWelGeboren Heere en Mr. R. O. van Holthe, de WelEd. Gestrenge Heer Mr. C. E. Carsten en H. C. Carsten en den WelEdelen Heer W. de Jonge in eigendom is overgedragen het goed de Angelsloo enz.

2°. eene insinuatie op den 7 Mei 1852 door den Deurwaarder *H. Menninga*, ten verzoeke onder anderen van de beide eerste beklaagden aan de Markte van Noord- en Zuidbarge geëxploiteerd;

3°. eene insinuatie op den 22 Julij 1854 door den Deurwaarder *H. Schut*, ten verzoeke onder anderen van dezelfden aan de Drentsche Veen- en Midden-Kanaal-Maatschappij geëxploiteerd;

4°. eene insinuatie op den 25 September 1854 door den Deurwaarder *N. E. Olivier* te Dordrecht, ten verzoeke onder anderen van dezelfden aan dezelfde Maatschappij geëxploiteerd, en

5°. een brief, gedagteekend „Hoogeveen den 24 October 1854”, onderteekend „*H. J. Carsten*”, geadresseerd aan den eersten beklaagde, van den 5den tot en met den 17den regel mitsgaders de plaats- en dagteekening en onderteekening.

De getuige *Geert Lamberts* hierop nogmaals voorgeroepen zijnde, verklaart, des gevraagd, dat de marktevergaderingen op verschillende plaatsen worden gehouden, als te Noordbarge in de school en te Emmen bij *Boesjes*, tegen welk getuigenis de beklaagden, des gevraagd door den President, niets inbrengen.

Hierna wordt door den President overgegaan tot de ondervraging der beklaagden.

De eerste beklaagde ontkent last te hebben gegeven tot demping, doch erkent, dit in overleg met den tweeden beklaagde te hebben goedgevonden, geeft op, dat de arbeiders nog niet betaald zijn door hem beklaagde, maar voor hunne moeite worden vergolden door alle niet-verkoopers, erkennende, dat het in den aard der zaak lag, dat zij daarvoor belooning zouden ontvangen.

Op vertoon der hiervoren vermelde nota van den 10 November 1854, erkent de beklaagde, dat deze nota door zijnen toenmaligen klerk *Bruins* op zijn last is geschreven.

De tweede beklaagde erkent den last te hebben gegeven tot demping, in overleg met den eersten beklaagde, voor hen gezamentlijk, te weten, de niet-verkoopers; zoomede, dat de derde beklaagde de arbeiders zou betalen, en de door hem gedane uitschotten en zijn eigen verdienste dan met den eersten beklaagde zou verrekenen. Op vertoon der meergemelde magtiging op den derden beklaagde en brief aan *J. Grelling*, beide in dato 14 November 1854, erkent hij deze beide stukken te hebben geschreven en onderteekend.

De derde beklaagde erkent het feit, de demping, op verzoek van den tweeden beklaagde te hebben doen uitvoeren, des gevraagd, zeggende een volmagt te hebben genomen, om, ingeval van verhindering, van den last te kunnen doen blijken, alsmede aan de dochter van *Jan Grelling* geld te hebben gegeven voor het nachtverblijf en iederen arbeider met een gulden per dag te hebben beloond, waarvan echter afging de door hem voor hen betaalde verteering, zoodat zij, naar hij meent, ieder 62½ cent per dag in handen hebben gekregen.

Op verzoek van den officier worden, na bekomen last van den President, nog gelezen door den Griffier de Processen-Verbaal van de verhooren, door de vier afwezige beklaagden op den 18 December 1854 voor den Regter-Commissaris ter instructie der strafzaken bij deze Regtbank ondergaan.

De Officier van Justitie wordt nu gehoord, neemt requisitoir en legt het over, waarna de beklaagden tot hunne verdediging worden toegelaten, waarbij de eerste beklaagde in substantie aanvoert, dat hier geene onregtmatige daad en geen boos opzet bestaan, terwijl de beide andere beklaagden zich daaraan gedragen; — De Officier repliceert hierop en de eerste beklaagde dupliceert, verklarende de beide andere beklaagden, daartoe in de gelegenheid gesteld zijnde, er niets te hebben bij te voegen.

De Voorzitter verklaart hierna het onderzoek der zaak voor gesloten, en bepaalt de Regtbank de uitspraak van het te geven Vonnis op de teregtzitting van Woensdag den 25 April e.k., waarna niets meer ter rolle voorkomende, de teregtzitting door den Voorzitter wordt gesloten.

Waarvan dit Proces-Verbaal enz.

—

Instructie en requisitoir van den heer Officier van Justitie.

De officier van Justitie, Mr. *P. Hofstede*, het woord bekomende, geeft te kennen, dat hij het zeer betreurt, mannen te moeten vervolgen, die zoowel om hunnen maatschappelijken stand en rang als om hunne erkende kunde en bekwaamheden aller achting verdienen, maar die juist om hunne meerderheid boven het gros der zamenleving zich van daden van geweld hadden moeten onthouden, als waarvoor zij thans teregt staan, en waarom hij meent, in 't belang der Maatschappij,

eene strenge toepassing der strafwet te moeten wenschen. Waar zou het toch heen, zoo de burgers van den staat hunne vermeende regten ZELVE *door daden van geweld straffeloos* konden handhaven? Ongelukkig zou dan de Maatschappij zijn.

De Officier gaat nu de feiten na, welke door de instructie der zaak als bewezen kunnen worden aangenomen, en dan blijkt het, dat de eerste en tweede beklaagde last hebben gegeven aan den derde beklaagde, om door de vier laatste beklaagden de bewuste raaijen te doen digt werpen.

Hij gaat nu de gronden na, waarop deze daden worden verdedigd.

De 1e en 2e beklaagden voeren aan, dat zij niet alleen voor zich maar ook voor anderen hebben gehandeld; deze bewering zal echter weinig afdoen, daar ieder zijne eigene daden moet verantwoorden, hetzij hij die uit eigen beweging of ten verzoeke van anderen doet.

Ten anderen beweren dezelfde beklaagden, erkennende, dat zij tot het gepleegde last hebben gegeven, dat zij daartoe geregtigd waren, op grond van hun eigendomsregt op het veen. Welligt zal men van de zijde dezer beklaagden, op grond van art. 6 van het Wetb. van Strafvordering, de schorsing van dit geding vragen tot dat bij den burgerlijken regter de kwestie over het eigendomsregt is uitgemaakt. Tot zoodanige schorsing is echter geen grond, omdat, zoo de bewering van eigendomsregt al aan de gedaagden werd toegewezen, de door hen gepleegde daad toch strafbaar zoude zijn. De Midden-Kanaalmaatschappij had eene koopacte van het veen, had hetzelve in bezit genomen en daarin raaijen doen graven. Tegen dit bezit mogten geene daden worden gepleegd, die op zich zelve strafbaar zijn. Tot staving hiervan verwijst spreker naar de Jurisprudentie in het algemeen, maar in het bijzonder naar die van den Hoogen Raad, waarvan onderscheidene arresten worden aangehaald; hieruit blijkt, dat de H. R. in geen geval daden van eigen rigting geoorloofd stelt.

Bovendien moet men wel in het oog houden, dat de gedaagden niet den vollen eigendom maar slechts mede-eigendom beweren, en dat, wat den eigenaar geoorloofd kon zijn, zulks nog niet den mede-eigenaar is.

Men doet het wel voorkomen, dat men juist geene bedoeling had, om te bemoeijelijken en te benadeelen, maar alleen om beweerde regten te bewaren, doch hoe het doel moge zijn geweest, tot bereiking daarvan mogten geene daden van geweld, geene op zich zelf strafbare daden worden aangewend, men had zich tot geoorloofde daden behooren te bepalen.

Spreker gaat nu over om aan te toonen, dat de vijf laatste beklaagden wel wisten, dat zij iets ongeoorloofds deden, en hunne bewering van het tegendeel is ongegrond.

Na onderzocht te hebben de vraag, of de 1e en 2e beklaagde als daders van het misdrijf of als medepligtigen moeten beschouwd worden, en tot slotsom te zijn gekomen, dat zij zijn daders, werd genomen het volgend:

REQUISITOIR.

De officier van Justitie te Assen,

Gezien het bevelschrift met dagvaarding in de zaak van hem officier van Justitie, eischer bij exploiten van 30 Maart en 3 April ll., tegen

1°. Jhr. Mr. *Anne Willem van Holthe tot Echten*, Advocaat en Notaris te Assen.

2°. Mr. *Hendrik Jan Carsten*, Notaris, woonachtig te Hoogeveen.

3°. *Jan Pieters Smit*, Verveener en Zaakwaarnemer te Hoogeveen.

4°. *Jans Wagtmeester.*
5°. *Jan Wagtmeester.*
6°. *Jan Alberts Metselaar* en
7°. *Jan Koops de Groot*, de 4 laatste arbeiders, wonende te Hoogeveen en allen beklaagden krachtens de aangehaalde exploiten.

Overwegende, dat naar aanleiding van hetgeen aan de beklaagden is ten laste gelegd, wettig is bewezen, dat de 5 laatsten op 17 November ll. op het Veen onder Noordbarge, nabij de zoogenaamde Smeulgrup opzettelijk ten deele hebben gedempt drie raaijen en dat dit op last en gezag van den 1en en 2en beklaagde is geschied; — dat dat veen bij Notariële akte van 5 December 1853, door de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij was aangekocht; — dat die akte daarna behoorlijk is overgeschreven; — dat de Maatschappij zoo even genoemd vervolgens in 't bezit van dat gekochte is getreden en, behalve andere daden van bezit, de bedoelde raaijen heeft doen daarstellen;

Overwegende, met betrekking tot de door de 1 en 2e beklaagde gevoerde verdedediging, dat zij *als eigenaars* bevoegd waren tot het doen bewerkstelligen der gepleegde feiten, dat deze ter zake niet is afdoende;

Overwegende, dat, al ware dat beweerd regt van eigendom ook gegrond, daardoor nog geene bevoegdheid ontstond, om tot herstel in dat regt, in welks bezit zij zich destijds niet bevonden, daden van geweld en eigen rigting te plegen, *die de wet op zich zelve strafbaar stelt;*

Overwegende, dat in allen gevalle de 1e beklaagden, volgens eigen bewering, slechts mede-eigenaren zouden kunnen zijn, doch dat zij, indien zij als zoodanig zelfs waren geweest in het medebezit van het veen in quaestie, daaruit nog geene bevoegdheid ontleenen konden, om op zich zelve strafbare feiten te begaan;

Overwegende, dat dit een en ander wordt gestaafd door de Arresten van den Hoogen Raad dd. 17 December 1840, bij van den Honert Verz. Strafregt en Strafv. deel II pag. 232, dd. 23 Junij 1840 bij v. d. Honert eodem III pag. 119, dd. 4 November 1845, Weekblad van het Regt no. 679, dd. 21 Maart 1848, Weekb. v. h. R. no. 928, dd. 22 Sept. 1846, Wb v. h. R. no. 801, dd. 17 Sept. 1839, bij v. d. Honert eodem II pag. 151, dd. 29 Junij 1841, Wb. v. h. R. no. 282, dd. 3 December 1839, Wb. v. h. R. no. 59 en 61.

Overwegende nu, dat de feiten, in voege gepleegd en wettig bewezen, daarstellen het wanbedrijf, voorzien bij art 456 van het Wetboek van Strafregt.

Overwegende, dat de 1e en 2e beklaagde niet als medepligtigen maar als mededaders van dat wanbedrijf behooren te worden beschouwd:

REQUIREERT.

Dat de Regtbank alle beklaagden, de 4 laatste bij verstek, op grond van art: 456, 52 en 56 Wetboek van Strafvordering, zal schuldig verklaren aan het gedeeltelijk dempen van slooten en hen dienvolgens zal veroordeelen tot gevangenisstraf voor den tijd van ten minste 1 maand en ten hoogsten 1 jaar, eene geldboete van ten minste *f* 25-″ en in de kosten van 't geding, boete en kosten op ieder hunner voor het geheel bij lijfsdwang te verhalen.

P. HOFSTEDE.

VERDEDIGING DER BEKLAAGDEN.

De eerste beklaagde geeft hoofdzakelijk te kennen, dat iedere als wanbedrijf strafbare daad moet zijn onregtmatig en met een boos opzet gepleegd, dat beide ver-

eischten hier ontbreken; tot bewijs voert hij aan, dat door hem is overgelegd eene akte van aankoop van twee waardeelen in de Markte van Barge, door der beklaagden ouders aangekocht, eene deurwaarders insinuatie aan het Bestuur der Markte, waaruit blijkt dat beklaagden met anderen reeds op den 7 Mei 1852, en dus anderhalfjaar voor den verkoop, en voorziende dat er schadelijke verwikkelingen konden geboren worden, „protest deden tegen ieder verkoop van Marktegronden, „zonder voorafgaande opvolging van het met de Drent„sche Kanaal-Maatschappij gesloten contract en regeling „der regten, door hen bij eisch van scheiding verkregen," dat deze beteekening alle regt had benomen om gebruik te maken van de verklaring van 28 Junij 1851 en die verklaring eerst lang na de intrekking was geregistreerd; dat beklaagden met zeer vele der andere marktgenooten, bij exploit van den 22 Julij en 25 Sept. 1854, aan het Bestuur der Maatschappij hadden doen beteekenen, „dat zij mede-eigenaren waren der verkoch„te veenen, van hun eigendomsregt nimmer waren ont„eigend of daarvoor eenige vergoeding of betaling hadden „ontvangen, geene vervreemding op regelmatige wijze „was geschied, de voorwaarden van afstand waren onregt„matig en strijdig met de verpligtingen der markte, dat „daarom tot voorkoming, dat de Maatschappij door ver„jaring mogte worden eigenaresse der veenen of daarop „eenig bezitregt mogte verkrijgen, zij ten rade waren geworden, de daden van wederregtelijk bezit der Maatschappij te verstoren." — De beklaagde wijst er op, dat, volgens art. 601 van het Burgerlijk Wetboek, men alleen tegen zijn wil het bezit van een stuk land, erf of gebouw verliest, „wanneer een ander, zich daarvan tegen wil „en dank van den bezitter in het bezit stelt, *en gerustelijk* „*het genot gedurende den tijd van een jaar behoudt;*" dat hieruit volgt, dat niemand bezit kan verkrijgen, dan door het verzuim van den vorigen bezitter, om den nieuwen bezitter te storen, er dientengevolge binnen het jaar regt tot stoornis bestaat, dat alle de door het openbaar ministerie aangehaalde arresten van den Hoogen Raad zijn gewezen, in het geval er bezit bij de gestoorden bestond, doch in casu het aanleggen van *die* greppen zonder meer, in eene uitgestrektheid van 972 bunders niet als bezit kon gelden en het bezit bij de Maatschappij wel uitdrukkelijk wordt ontkend. De beklaagde voert verder aan, dat er geene bedoeling van vernieling en dus geen boos opzet bestond. Immers bij schriftelijke en geteekende nota van 25 Sept. aan den Directeur van policie ingediend en ter kennis der Maatschappij gebragt, had hij verklaard: „dat de marktge„noten niet verkoopers genegen waren het bezit van het „gekochte aan de Maatschappij over te laten, indien de „Maatschappij tot uitwijzing dezer zaak zich op haar „koopacte beriep, en een petitoir geding instelde, doch

„dat indien de Maatschappij zich alleen op feitelijke in „bezitneming beriep, om daaruit haar regt te ontleenen, „de Markgenooten niet verkoopers zich het regt voor„behielden, de in bezitneming tegen te gaan en de da„den van in bezitneming te verstoren," dat niets billijker was dan dit aanbod, doch de Maatschappij in stede van zich te beroepen op hare regten door koop verkregen, bij exploit van 18 Oct 1854, betrekkelijk het eerste of kleine blok, een possessoir geding had ingesteld; de beklaagde gaf voorts te kennen, dat hij door de gezamenlijke nietverkoopers was gemagtigd, voor hun belang in dezen zorg te dragen, dat daarom de stoornis was geschied ten profijte van allen, en hij gemeend had geen middel, dat regtmatig was, bij eene zaak van zooveel gewigt te mogen verzuimen; dat toch bij deze zaak in de toekomst tienduizenden en tienduizenden op het spel stonden, dat de kwestie voornamelijk betrof het waterverband der aan te leggen kanalen, want dat, zoo de bestaande voorwaarden van afsluiting bleven bestaan, een schip, hetwelk van Emmen naar Koevorden moest, toekomstig over de Smilde zou moeten varen, dat hij onder voorwaarde van wijziging der voorwaarden zich tot transactie steeds genegen had betoond, en om het belang der Maatschappij te bevorderen, doch het hem tot dus verre niet had mogen gelukken deze zaak tot een gewenscht einde te krijgen, daarom zijn pligt moest betrachten en niet meer gedaan had dan dit.

VONNIS.

De Arrondissements Regtbank te Assen etc.

In de zaak van

den Officier etc.

tegen

1°. *Anne Willem van Holthe tot Echten*, volgens opgave oud etc.

Gehoord de voorlezing enz.

Gehoord de voorlezing: 1°. van een afschrift eener Nota, betrekkelijk de stoornis in de markte van Noord- en Zuidbarge, gemeente Emmen, op den dertigsten September 1854, door den eersten beklaagde ingediend, afgegeven door den Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie; — 2°. van een stokleggingsbrief op den 14 October 1807 voor den Schultus Mr. *C. Pothof* en twee keurnoten te Emmen beleden, waarbij door den HoogWelGeb. Heer *E. van Martels* te Angelsloo aan den HoogWelGeb. Heer Mr. *R. O. van Holthe*, de WelEd.Gestr. Heeren Mr. *C. E. Carsten* en *H. C. Carsten* en den WelEd. Heer *W. de Jonge* in eigendom is overgedragen het goed de Angelsloo enz.; — 3°. van eene insinuatie op den 7 Mei 1852 door den Deurwaarder *H. Menninga*, ten verzoeke onder anderen van de beide eerste beklaagden aan de Markte van Noord- en Zuidbarge geëxploiteerd; — 4°. van eene insinuatie op den 22 Julij 1854 door den Deurwaarder *H. Schut*, ten verzoeke onder anderen van dezelfden aan de Drentsche Veen- en Middenkanaal-Maatschappij geëxploiteerd; — 5°. van eene insinuatie op den vijfentwintigsten September 1854 door den Deurwaarder *N. E. Olivier* te Dordrecht, ten verzoeke onder anderen van dezelfden aan dezelfde Maatschappij geëxploiteerd; — 6°. van een brief, gedagteekend „Hoogeveen den 24 October 1854," onderteekend „*H. J. Carsten*," geadresseerd aan den eersten beklaagde, van af den 6den tot en met den 17den regel, mitsgaders de plaats- en dagteekening en onderteekening, en 7°. van de Processen-verbaal van de

verhooren, door de vier laatstgenoemde beklaagden op den 18 December 1854 voor den Regter-Commissaris ter instructie der strafzaken bij deze Regtbank ondergaan.

Gehoord de opgaven van de verschenene beklaagden.

Gehoord en gezien het requisitoir van den Officier strekkende daartoe: dat de Regtbank alle beklaagden, de vier laatsten bij verstek, op grond van art. 456, 52 en 55 van het Wetboek van strafregt, zal schuldig verklaren aan het gedeeltelijk dempen van slooten, en hen diensvolgens zal veroordeelen tot gevangenisstraf voor den tijd van ten minste eene maand en ten hoogste een jaar, eene geldboete van ten minste *f* 25-*//* en in de kosten van het geding, boete en kosten op ieder hunner voor het geheel en bij lijfsdwang te verhalen.

Gehoord de drie eerstgenoemde beklaagden in hunne verdediging door henzelven.

Overwegende, dat aan de beklaagden bij de dagvaarding, in verband met het bevelschrift van verwijzing, wordt te laste gelegd, dat de vijf laatstgenoemde beklaagden op den 16 en 17 November ll. op het veen onder Noordbarge, nabij de zoogenaamde Smeulgrup toebehoorende aan de Drentsche veen en Midden Kanaalmaatschappij, opzettelijk hebben gedempt eenige greppels en raaijen, aldaar door die Maatschappij aangelegd, en dat de eerste en tweede beklaagde onder belofte, althans met kennelijke bedoeling van belooning, daartoe den last hebben gegeven.

Overwegende, dat door de erkentenissen van de drie eerste beklaagden voor den Regter Commissaris en door de verklaringen der getuigen is bewezen, dat de vier laatste beklaagden, onder opzigt van den derden beklaagde, op den 17 November 1854, op het veen onder Noordbarge, nabij de zoogenaamde Smeulgrup, met opzet en gedeeltelijk hebben gedempt drie raaijen, die daar onlangs door de Drentsche veen en mid. KanaalMaatschappij waren gemaakt; — dat de derde beklaagde aan de vier laatste beklaagden die drie raaijen ter demping op de plaats zelve heeft aangewezen, en tot het verrigten van de demping van het Hoogeveen met de vier laatste beklaagden was overgekomen, en dat alles heeft verrigt op last van den eersten en tweeden beklaagde; — alsmede dat de derde beklaagde aan de vier laatste beklaagden voor het werk gelden heeft betaald, welke gelden hij van den eersten beklaagde mede voor rekening van den tweeden beklaagde zoude terug ontvangen, met belooning tevens wegens hetgeen hij derde beklaagde, ten aanzien van het werk, had verrigt.

Verklaart die daadzaken voor te zijn bewezen.

Overwegende, dat die daadzaken op zich zelve zijn het wanbedrijf van het gedeeltelijk dempen van sloten, en de medepligtigheid daaraan.

Overwegende, ten aanzien van de schuld van den eersten en tweeden beklaagde, dat zij beweren, met volkomen regt de demping te hebben bevolen, doordien zij van de gronden, waar de Drentsche Veen- en Midden-Kanaal-Maatschappij de raaijen had doen maken, mede-eigenaren waren gebleven, ondanks den verkoop aan evengenoemde Maatschappij van den 5 December 1853, vermits zij en eenige andere marktgenooten niet mede hadden verkocht, en de akte van koop en verkoop daarom was onbestaanbaar, onder verdere bewering, dat de Maatschappij op de voorschreven gronden geene andere daden van bezit had gepleegd dan het graven van de voorschreven drie raaijen, en dat de demping was geschied met het doel om verdere in bezitneming te keer te gaan en geenszints om te vernielen.

Overwegende, dat, hoezeer de strafregter niet mag beoordeelen, of die acte van verkoop en de daarop gevolgde overschrijving al dan niet den eigendom aan de Maatschappij kon doen overgaan, het echter ter zijner beoordeeling staat, of, zoo al de eigendoms-overgang niet naar regt is geschied, de eerste en tweede beklaagde het regt hadden, de demping te gelasten.

Overwegende, dat, al ware de acte van verkoop in zich zelve nietig, de twee eerste beklaagden en zij uit wier naam zij zouden

hebben gehandeld, nimmer uitsluitende eigenaren waren van de gronden, waarin de raaijen door de Maatschappij waren gemaakt, zoodat het hun niet vrij stond door eene bij de Wet strafbare daad, te weten het dempen van hun niet met uitsluiting van ieder ander toebehoorende raaijen, de verdere inbezitneming van de Drentsche Veen- en Midden-Kanaal-Maatschappij te verhinderen.

Overwegende, ten aanzien van de schuld van de vijf laatste beklaagden, dat het niet overtuigend is gebleken, dat zij wisten, dat de last door de twee eerste beklaagden, mede namens anderen gegeven, was afkomstig van zoodanigen, die niet het volle regt van eigendom hadden der raaijen.

Overwegende, dat mitsdien de schuld van de vijf laatste beklaagden niet is bewezen, en dat op de twee eerste beklaagden moet worden toegepast de straf, bedreigd bij art. 456 in verband met art. 59 en 60 van het Wetboek van Strafregt.

Overwegende, dat bij de toepassing der straf als verschoonende omstandigheid kan worden beschouwd, dat de twee eerste beklaagden, niet zoozeer met opzet om te vernielen hebben gehandeld, als wel om door de demping hunne regten op de verkochte gronden te handhaven.

Regtdoende in naam des Konings en bij verstek tegen de vier laatste beklaagden,

Verklaart de schuld van de beklaagden *Jan Pieters Smit*, *Sijmen Jans Wachtmeester*, *Jan Wachtmeester*, *Jan Alberts Metselaar*, en *Jan Koops de Groot* niet te zijn bewezen, en spreekt hen vrij ter zake waarvan zij zijn gedagvaard; — de kosten ten hunnen aanzien gevallen te dragen door den Staat.

Verklaart voorts de beklaagden *Anne Willem van Holthe tot Echten* en *Hendrik Jan Carsten* schuldig aan medepligtigheid aan het wanbedrijf van het gedeeltelijk dempen van slooten, en zulks onder verschoonende omstandigheid, door onder de boven vermelde verschoonende omstandigheid in voege vermeld last te hebben gegeven tot het dempen van de drie raaijen.

Gezien art. 227 en 207 van het Wetboek van Strafvordering, artikels 456, 59 60, 55, 52 en 463 van het Wetboek van Strafregt, art 20 der wet van den 29 Junij 1854 (*St* No. 102) en art. 16 van de Wet van den 16 Junij 1832 (*St.* No. 29), welke artikelen voor zooverre hieronder ingevoegd, luiden.

Art. 456. Al wie enz.
Art. 59. De medepligtigen enz.
Art. 60. Als medepligtige enz.
Art. 463. In enz.
Art. 20. Het art. enz.
Art. 16. De boeten en verhoogingen enz.

Veroordeelt de alzoo schuldig verklaarde beklaagden *Anne Willem van Holthe tot Echten* en *Hendrik Jan Carsten* ieder in eene boete van *f* 25-*//* en in de kosten van het geding, begroot op de som van *f* 19-02, boete en kosten des noods bij lijfsdwang en op ieder van hen voor het geheel te verhalen.

Aldus gewezen enz.

—

De beide eerste beklaagden hebben besloten in deze veroordeeling tot geldboete te berusten, geenzins, naar men verneemt, omdat zij de juistheid van het toegepast regtsbeginsel erkennen, zoolang de Maatschappij niet aantoont eigendoms- of bezitregt te hebben, maar om de door hen gebezigde en vrijgesprokene arbeiders aan geene verdere regtsvervolging bloot te stellen, te minder noodzakelijk, daar de bestaanbaarheid der voorwaarden van koop in een sedert ingesteld petitoir geding, waarin de Maatschappij zoowel de verkoopers als de oprigters der Maatschappij tot vrijwaring heeft opgeroepen, zal moeten worden uitgewezen.

Ook de heer Officier van Justitie is niet in appel gekomen.